

ACEITE DE HOGG
de **HIGADO FRESCO de BACALAO**
NATURAL Y MEDICINAL
El mejor que existe puesto que ha obtenido
la mas alta recompensa en la
EXPOSICION UNIVERSAL DE PARIS 1889
Recetado desde 40 años por los primeros médicos
del mundo entero, a las Personas débiles y
Niños requiticos contra las Enfermedades del
Pecho, Tos, Humores, Erupciones del cutis, etc.
Es mucho mas activo que las Emulsiones, las cuales contienen mitad de agua.
Se vende solamente en frascos Triangulares. — Exigir sobre el envoltorio el sello de la Union de los Fabricantes.
Solo PROPIETARIO: **HOGG**, 2, Rue de Castiglione, PARIS, y en todas las FARMACIAS.

INSTITUTO DE FRANCIA: PREMIO MONTYON
VINO DE QUINA OSSIAN HENRY
simple ó ferruginoso
El mas eficaz reparador. — El mejor de los Ferruginosos.
Gusto agradable. Cura la Clorosis, la Anemia, las Flores Blancas,
las constituciones débiles, etc.
B. BAIN & FOURNIER, 43, Rue d'Amsterdam, PARIS
EN ESPAÑA, EN TODAS LAS FARMACIAS

CALLIFLORE FLOR DE BELLEZA Polvos adherentes a revisiones.
Para el rostro mas bello y para el cuerpo mas esbelto, como
nican al rostro en maravillas y delicadas bellas, y le dan un perfume de exquisita suavidad. Ademas de
su color blanco, de una pureza notable, hay cuatro colores de Rosal y de Rosa, desde el mas pálido
hasta el mas oscuro. Cada cual hallará, pues, exactamente el color que conviene a su rostro.
En la Parfumeria Central de Agnel, 46, Avenue de l'Opéra, PARIS
y en las más Parfumerías suaves que poseen en Paris, así como en todas las buenas Parfumerías.

DIPOSIT de MOBLES de VIENA
Tallers d'Ebanisteria y Tapisseria
de
FRANCISCO CASTELLTORT
amoblaments
per chalets
casas de camp
Solidés
y
economia.
6, Pelayo, 56
BARCELONA

AGUA ARSENICAL, EMINENTEMENTE RECONSTITUYENTE
NINOS DEBILES, ENFERMEDADES de la PIEL y de los HUESOS
EXIGIR
"EL MANANTIAL"
LA BOURBOULE
"CHOUSSEY ET PERRIERE"
Rhumatisme - Vias Respiratorias
DIABETE - FIEBRES INTERMITENTES

Théophile Roederer & Co. Reims
CRISTAL CHAMPAGNE
GLADIATEUR CABALLO
Unica Medalla 1^a Clase, Exp. Univ. Paris 1887
Medallas de Oro, Exposicion del Mar y
Melbourne
Primeras Reconocencias, Expos. Bordas
Filadelfia, a Paris, Santiago, etc.
Casa fundada en 1864
Agente General:
LÉON P. AUBRY, 25, Rue Bregne, PARIS

Gota — Piedra Reuma
son curados por las
SALES GRANULADAS
Esfervescentes
DE LITINA
de Ch. LE PERDRIEL, PARIS.
En Venta en todas las Farmacias

ANNEX II

Els comentaris dels articles

ASMA Y CATARR
Curados por los **CIGARRILLOS ESPIC**, 2 fr. la Caja.
Los Cabellos blancos y a la Barba en COLOR
PRIMITIVO: Rubio, Castaño, Moreno ó Negro.
Basta una ó dos aplicaciones, sin lavado ni preparacion.
PRODUCTO INOFENSIVO, RESULTADO GARANTIZADO
40 años de éxito
E. SALLÉS HIJO, 1er, Parfumeur-Quinista, 75, Rue Turbigo, PARIS.
VENDEN EN TODAS LAS FARMACIAS Y PELUQUERIAS.

LINIMENTO GÉNEAU
Solo TOPICO
emplazado al fuego
de color al salir del
pila, cura rapida y segura
de las Coleras, Esparru-
vanos, Sobrehumos,
Torseduras, etc., etc.
Resolutorio y resolutivo
insuperable en las
glandulas y males de
cervical.
P. MESTVIER y Co., 275, Calle St-Honoré, PARIS
Y EN TODAS LAS FARMACIAS.

FOTOGRAFÍAS INTERESANT
35 = 2 francos. — El 100 = 5 francos.
● — Voisin — Eze Rios — Bordes

VERDADEROS GRANOS
DE SALUD DEL D. FRANK
Entrenamiento,
Jaquica,
Malestar, Pésores, gá-
Congestiones,
corridos ó prevenido
(Esigiera adjunto en 4 cede
PARIS: Farmacia LEB
91, rue des Petits-Champs
En todas las Farmacias de la

JOÁN SÁNCHEZ
Mobles d'art de todas épocas y estilos,
mobles económicos de fantasía y capricho.
Sostener 137 y 135, entre'l de Mallorca y Pavia
BARCELONA

FALTA DE FUERZAS
ANEMIA CLOROSIS
DEBILIDAD CONSUMCION
EL HIERRO BRAVAIS
representa exactamente el hierro
contenido en la economía. Experimenta-
do por los principales médicos del
mundo, pasa inmediatamente en el
sangre, de manera estimulante, no
quita el estómago, no empuja los
diámetros. Nunca causa gases ni acidez.
Regala a toda persona.
De Venta en todas las Farmacias.
Por Expr. 40 y 42, P. St-Lazare, Paris.

TALLERS D'EBANISTERIA
Y DECORAT D' HABITACION
DE
JOÁN SÁNCHEZ
Mobles d'art de todas épocas y estilos
mobles económicos de fantasía y capricho
Calle de Tuset, frente a la de la Gran
GRACIA

SERVEYS DE LA COMPANIA TRASATLANTICA
DE BARCELONA
Línea de las Antillas, New-York y Veracruz: Combinación a puertos americanos del Atlántico
y por N. y S. del Pacífico — Tres surtidas mensuales: la 10 y 30 de Cádiz, y la 20 de Santander.
Línea de Colón: Combinación para el Pacífico, al N. y S. de Panamá y servey a Cuba y Mejico ab tras
bordo a Puerto-Rico. — Un viaje mensual sortido de Vigo el 12, para Puerto-Rico, Costa-Firme y Colón.
Línea de Filipinas: Excesión a Ho-Ho y Cebu y combinaciones al Golf Pérrich, Costa Orieana
d'Africa, India, China, Cochinchina y Japo. — Trece viajes anuales sortidos de Barcelona cada cuatro di-
viendas, 4 partir del 10 de jener de 1890, y de Manila cada cuatro diuirs a partir del 7 de jener de 1890.
Línea de Buenos Ayres. Un viaje cada mes para Montevideo y Buenos Ayres, sortido de Cádiz,
a partir de 1 de jener de 1890.
Línea de Fernando Póo: Ab escalas en las Palmas, Rio de Oro, Dakar y Morocvia. — Un viaje
cada tres meses sortido de Cádiz.
Serveys d'Africa: Línea del Marruec. — Un viaje mensual de Barcelona, a Mogador, ab escalas a
Málaga, Ceuta, Cádiz, Tanger, Larache, Rabat, Casablanca, y Maragan.
Serveys de Tángor. — Tres sortidas la semana: de Cádiz para Tanger, las d'arangeas, diuirs y diuirs
des, y de Tanger a Cádiz, los diuirs, diuirs y diuirs.
Aguas vapores admiten carga en las condiciones más favorables, y pasajeros a quins la Compañia de
al alojamiento molt cómodo y tracte molt amable, com ha acreditat en son dilatad servey. Rebajas a fa-
milias. Preus convencionales per camarer de lujo. Rebajas per pasajeros d'amada y torrada. Hi ha pas-
sajeros para Manila a preus especiales para emigrants de classe artesana ó jornalera, ab facultad de tornari
gratis d'ian any, si no troben treball. — La empresa pot asegurar las mercancías en sus vapores.
AVIS IMPORTANTE. La Compañia, segun el convenio, no es responsable de los daños que se ocasionen en los efectos de los viajeros.

SUMARI

1. Introducció	2
2. Jacint Verdaguer: Ressenyes/comentaris de les obres	2
3. Jacint Verdaguer: Comentaris de les recepcions	11
4. Narcís Oller: Ressenyes/comentaris de les obres	43
5. Narcís Oller: Comentaris de les recepcions	53
6. Àngel Guimerà: Ressenyes/comentaris de les obres	65
7. Àngel Guimerà: Comentaris de les recepcions	69

1. Introducció

En aquest apartat hem inclòs els comentaris que fan referència a obres que, o bé han estat escrites per Jacint Verdaguer, Narcís Oller o Àngel Guimerà o bé aquelles obres en les quals se cita el nom d'un dels tres autors però que no han estat escrites per ells mateixos.

A continuació trobarem els comentaris dels articles ordenats cronològicament, agrupats segons l'autor i classificats segons siguin obres o recepcions. A cada comentari hi trobarem en primer lloc el un títol que farà referència al número de la revista i la data en què es va publicar; seguidament el número de referència, el qual correspon a l'apartat «Ordre» de la base de dades, la pàgina en què es troba tal article i el títol i, per últim, el comentari corresponent si es tracta d'una recepció o bé d'una ressenya documental si es tracta d'una obra. En el cas que ens trobem davant d'una obra, pot ser que aquesta no es pugui ressenyar per diversos motius, com ara que aquesta no s'ha arribat mai a publicar en un llibre, entre d'altres motius. Si aquesta obra no es pot ressenyar, hi trobarem un petit comentari sobre l'obra.

2. Jacint Verdaguer: Ressenyes/comentaris de les obres

Revista 1 (10/07/1880)

Referència 1 p. 3 «Riquilda, Fragment de la Llegenda de Montserrat»

Poema. *Llegenda de Montserrat*, TO, II, *Poemes llargs. Teatre*, p. 199-202.

Revista 17 (20/12/1880)

Referència 23 p. 134 «Cançó de Bressol» [«Lo Noi de la Mare»]

Poema. «Cançó de Bressol» [«Lo Noi de la Mare»], *Idil·lis i cants místics*, TO, III, *Poesia*, 1, p. 170-171.

Revista 28 (10/04/1881)

Referència 40 p. 222 «Á Jesús crucificat»

Poema. *Idil·lis i cants místics*, TO, III, *Poesia*, 1, p. 121-123.

Revista 36 (30/06/1881)

Referència 50 p. 291 «Sant Bernat»

Poema. *Lo Somni de Sant Joan*, TO, II, *Poemes llargs. Teatre*, p. 430 i 1323.

Revista 44 (20/09/1881)

Referència 57 p. 355 «Himne de Coronació a la Verge de Montserrat»

Poema. *Llegenda de Montserrat*, TO, III, *Poesia*, 1, p. 267-268.

Revista 54 (01/01/1882)

Referència 67 p. 7 i 10 «Santa Catarina»

Poema. *Lo Somni de Sant Joan*, TO, II, *Poemes llargs. Teatre*, p. 1328-1329.

Revista 57 (15/02/1882)

Referència 73 p. 59 «A un viatger»

Poema. *Idil·lis i cants místics*, TO, III, *Poesia*, 1, p. 168-169.

Revista 66 (15/07/1882)

Referència 88 p. 198-199 «La rosa marcida»

Poema. *Caritat*, TO, III, *Poesia*, 1, p. 326-327.

Revista 73 (30/10/1882)

Referència 98 p. 311 «La mort de Santa Teresa»

Poema. *Poesia dispersa*, TO, IV, *Poesia*, 2, p. 156-157.

Revista 75 (30/11/1882)

Referència 100 p. 346 «Santa Cecília»

Poema. *Idil·lis i cants místics*, TO, III, *Poesia*, 1, p. 55-56.

Revista 78 (15/01/1883)

Referència 102 p. 6 «L'oreneta»

Poema. *Pàtria*, TO, III, *Poesia*, 1, p. 678-679.

Revista 79 (30/01/1883)

Referència 105 p. 22-23 «A la mort de n'Antoni López»¹

Poema. *Caritat*, TO, III, *Poesia*, 1, p. 337-338.

Revista 88 (15/06/1883)

Referència 119 p. 171 «Los poetas a la Verge de Montserrat»

Poema. «Los poetas a la Verge de Montserrat». *Odes de Montserrat*, TO, III, *Poesia*, 1, p. 282-283.

Revista 95 (30/09/1883)

Referència 124 p. 287 i 290 «L'aplech de Mongarre»

Aquest article va acompanyat d'una nota al peu que posa el següent: «Copiem de *La Veu del Montserrat* aquesta carta que Mossen Verdaguer escrigué á son amich lo canonge Collell, y qu' es un hermos quadro de costums del Pirineu». Per tant, es tracta d'una carta escrita per Verdaguer al canonge Collell que va ser publicada a *La Veu de Montserrat*.

Revista 98 (15/11/1883)

Referència 130 p. 332-333 «Lo plor de la tórtora»

Poema. *Idil·lis i cants místics*, TO, III, *Poesia*, 1, p. 126-128.

Revista 102 (15/01/1884)

Referència 138 p. 7 «Anyoransa a S.A. Doña María de la Pau. Princesa de Baviera»

Poema. «Enyorança». *Pàtria*, TO, III, *Poesia*, 1, p. 591-592.

Revista 107 (31/03/1884)

Referència 143 p. 86-87 i 90 «Passió de nostre Senyor Jesucrist»

Poema. *Càntics*, TO, III, *Poesia*, 1, p. 385-398.

Revista 115 (31/07/1884)

Referència 146 p. 214-215 i 218 «Excursió al Alt Pallars»

Crònica. *Excursions i viatges*, TO, I, *Prosa*, p. 29-46.

¹ En referència a l'Epistolari Verdaguer, observem com el corresponsal Johannes Fastenrath va enviar una carta l'any 1889 en la qual es demanava la traducció al castellà de la primera estrofa del poema *A la mort de n'Antoni López*. Font: UVIC. EJV, vol. XI, p. 220.

Revista 116 (15/08/1884)

Referència 148 p. 230-231 «Excursió al Alt Pallars»

Prosa. *Excursions i viatges*, TO, I, *Prosa*, p. 29-46.

Revista 126 (15/01/1885)

Referència 157 p. 3 «La veu de l'Atlàntida»

Poema. *Caritat*, TO, III, *Poesia*, 1, p. 358-360.

Revista 128 (15/02/1885)

Referència 159 p. 43-46 «Recorts de la costa d'Àfrica. Notes de una cartera de viatge»

Prosa. *Excursions i viatges*, TO, I, *Prosa*, p. 47-68.

Revista 129 (28/02/1885)

Referència 161 p. 60-62 «Recorts de la costa d'Àfrica. Notes de una cartera de viatge»

Prosa. *Excursions i viatges*, TO, I, *Prosa*, p. 47-68.

Revista 130 (15/03/1885)

Referència 163 p. 76-77 «Recorts de la costa d'Àfrica. Notes de una cartera de viatge»

Prosa. *Excursions i viatges*, TO, I, *Prosa*, p. 47-68.

Revista 131 (31/03/1885)

Referència 164 p. 83 i 86 «Lo farell»

Poema. *Pàtria*, TO, III, *Poesia*, 1, p. 667-670.

Revista 133 (31/01/1886)

Referència 169 p. 124-126 *A vol d'aucell*

Prosa. *Excursions i viatges*, TO, I, *Prosa*, p. 69-115.

Revista 134 (15/02/1886)

Referència 173 p. 140-142 *A vol d'aucell*

Prosa. *Excursions i viatges*, TO, I, *Prosa*, p. 69-115.

Revista 135 (28/02/1886)

Referència 175 p. 156-158 *A vol d'aucell*

Prosa. *Excursions i viatges*, TO, I, *Prosa*, p. 69-115.

Revista 136 (15/03/1886)

Referència 179 p. 172-174 *A vol d'aucell*

Prosa. *Excursions i viatges*, TO, I, *Prosa*, p. 69-115.

Revista 137 (31/03/1886)

Referència 182 p. 188-190 *A vol d'aucell*

Prosa. *Excursions i viatges*, TO, I, *Prosa*, p. 69-115.

Revista 138 (15/04/1886)

Referència 185 p. 194-195 «La portalada de Ripoll»

Poema. *Canigó*, TO, II, *Poemes*.

Revista 142 (15/06/1886)

Referència 195 p. 269-270 «La ermita del mont»

Prosa. *Excursions i viatges*, TO, I, *Prosa*, p. 125-128.

Revista 143 (30/06/1886)

Referència 197 p. 284-286 «La ermita del mont»

Prosa. *Excursions i viatges*, TO, I, *Prosa*, p. 125-128.

Revista 145 (31/07/1886)

Referència 200 p. 311 «Barcelona a Montpeller»

Poema. *Pàtria*, TO, III, *Poesia*, 1, p. 683-684.

Revista 158 (15/02/1887)

Referència 212 p. 38-39 «Los dos campanars»

Poema. *Canigó*, TO, II, *Poemes llargs. Teatre*, p. 387-390.

Revista 158 (15/02/1887)

Referència 213 p. 39 «La corona»

Poema. *Pàtria*, TO, III, *Poesia*, 1, p. 606-607.

Revista 180 (15/01/1888)

Referència 227 p. 11 i 14 *Dietari d'un pelegrí a Terra Santa*
Llibre. TO, I, *Prosa*, p. 165-257.

Revista 181 (31/01/1888)

Referència 229 p. 29-30 *Dietari d'un pelegrí a Terra Santa*
Llibre. TO, I, *Prosa*, p. 165-257.

Revista 182 (15/02/1888)

Referència 232 p. 43-46 *Dietari d'un pelegrí a Terra Santa*
Llibre. TO, I, *Prosa*, p. 165-257.

Revista 183 (29/02/1888)

Referència 235 p. 59 i 61-62 *Dietari d'un pelegrí a Terra Santa*
Llibre. TO, I, *Prosa*, p. 165-257.

Revista 186 (15/04/1888)

Referència 241 p. 108-110 *Dietari d'un pelegrí a Terra Santa*
Llibre. TO, I, *Prosa*, p. 165-257.

Revista 187 (30/04/1888)

Referència 242 p. 122-123 *Dietari d'un pelegrí a Terra Santa*
Llibre. TO, I, *Prosa*, p. 165-257.

Revista 188 (15/05/1888)

Referència 243 p. 139 *Dietari d'un pelegrí a Terra Santa*
Llibre. TO, I, *Prosa*, p. 165-257.

Revista 189 (31/05/1888)

Referència 245 p. 157-158 *Dietari d'un pelegrí a Terra Santa*
Llibre. TO, I, *Prosa*, p. 165-257.

Revista 190 (15/06/1888)

Referència 246 p. 175 *Dietari d'un pelegrí a Terra Santa*
Llibre. TO, I, *Prosa*, p. 165-257.

Revista 190 (15/06/1888)

Referència 247 p. 182-183 «Lo pi de les tres branques»

Poema. *Pàtria*, TO, III, *Poesia*, 1, p. 571-574.

Revista 191 (30/06/1888)

Referència 249 p. 194-195 *Dietari d'un pelegrí a Terra Santa*

Llibre. TO, I, *Prosa*, p. 165-257.

Revista 192 (15/07/1888)

Referència 252 p. 211 i 214 *Dietari d'un pelegrí a Terra Santa*

Llibre. TO, I, *Prosa*, p. 165-257.

Revista 193 (31/07/1888)

Referència 255 p. 227-230 *Dietari d'un pelegrí a Terra Santa*

Llibre. TO, I, *Prosa*, p. 165-257.

Revista 194 (15/08/1888)

Referència 256 p. 243 *Dietari d'un pelegrí a Terra Santa*

Llibre. TO, I, *Prosa*, p. 165-257.

Revista 195 (31/08/1888)

Referència 257 p. 259-261 *Dietari d'un pelegrí a Terra Santa*

Llibre. TO, I, *Prosa*, p. 165-257.

Revista 197 (30/09/1888)

Referència 259 p. 285-286 «Los mossos de la esquadra»

Poema. *Pàtria*, TO, III, *Poesia*, 1, p. 582-586.

Revista 198 (15/10/1888)

Referència 261 p. 299 «Himne a la Verge de la Mercè»

Poema. *Càntics*, TO, III, *Poesia*, 1, p. 432-433.

Revista 202 (25/12/1888)

Referència 267 p. 367 «Lo Noi de la Mare» [«Cançó de bressol»]

Poema. «Lo Noi de la Mare» [«Cançó de bressol»], *Idil·lis i cants místics*, TO, III, *Poesia*, 1, p. 170-171.

Revista 204 (15/01/1889)

Referència 269 p. 3 «Dietari d'un pelegrí a Terra Santa». Pròleg

Llibre. TO, I, *Prosa*, p. 165-257.

Revista 207 (28/02/1889)

Referència 274 p. 54-55 «Sentint un rossinyol»

Poema. *Aires del Montseny*, TO, III, *Poesia*, 1, p. 1222-1225.

Revista 227 (31/12/1889)

Referència 296 p. 374 «Dolça càrrega»

Poema. *Jesús Infant*, TO, II, *Poemes llargs. Teatre*, p. 758.

Revista 250 (15/12/1890)

Referència 319 p. 366 «Entre flors»

Poema. *Jesús Infant*, TO, II, *Poemes llargs. Teatre*, p. 627-628.

Revista 252 (15/01/1891)

Referència 321 p. 3 «Lo pou de Maria»

Poema. *Jesús Infant*, TO, II, *Poemes llargs. Teatre*, p. 625-626.

Revista 276 (15/01/1892)

Referència 344 p. 10 «Adoració dels sants reis»

Poema. *Roser de tot l'any*, TO, III, *Poesia*, 1, p. 841-842.

Revista 294 (15/10/1892)

Referència 366 p. 291 «Colom»

Poema. *Llegenda de Montserrat*, TO, III, *Poesia*, 1, 199-200.

Revista 296 (15/11/1892)

Referència 368 p. 327 «L'estel de l'alba»

Poema. *Aires del Montseny*, TO, III, *Poesia*, 1, p. 1248-1250.

Revista 314 (15/08/1893)

Referència 386 p. 226 «La coronació de Maria»

Poema. *Roser de tot l'any*, TO, III, *Poesia*, 1, p. 939-940.

Revista 320 (31/10/1893)

Referència 392 p. 3 «Dia 29 de gener»

Poema. *Roser de tot l'any*, TO, III, *Poesia*, 1, p. 850.

3. Jacint Verdaguer: Comentaris de les recepcions

Revista 1 (10/07/1880)

Referència 2 p. 3 «Crònica general»

En aquest fragment, la veu de la revista valora d'una manera subjectiva el poema *Riquilda*. L'autor incideix en el fet que aquest poema va guanyar la cítara d'or i plata en les festes del Mil·lenari². Per últim, el periodista fa un breu resum del poema.

Revista 2 (10/07/1880)

Referència 3 p. 9-10 «Crònica general»

La veu de la revista ens explica la visita de William Bonaparte-Wyse a Barcelona, el qual la seva germana era Laetitia Marie Wyse Bonaparte, una famosa escriptora que anteriorment també havia estat a Barcelona. A l'article s'explica que es va organitzar un esmorzar a la fonda de Vista Alegre –Montjuïc– amb escriptors cèlebres, un dels quals era Verdaguer.

El príncep Bonaparte-Wyse, abans de tornar a la seva terra irlandesa, va demanar permís a Verdaguer per traduir el poema *L'Atlàntida*³. L'article conclou dient que se li van entregar uns quants exemplars del primer número de la *Il·lustració Catalana*.

Revista 9 (30/09/1880)

Referència 6 p. 67 «Bibliografia, Jochs florals de Barcelona»

El periodista fa una descripció de «La Barretina», obra per la qual Jacint Verdaguer va guanyar l'Englantina d'Or, essent mestre en gai saber. El poema guardonat tracta temes patriòtics, molt freqüents a l'obra del poeta. La veu de la revista conclou afirmant que el llenguatge que utilitza és entenedor i simple, però robust i espontani alhora.

² Les Festes del Mil·lenari es van dur a terme a l'any 1880 (Jocs Florals). En aquell context la llengua catalana estava en fase de recuperació, ja que hi va haver una època de forta repressió, en la qual el català quedà totalment prohibit. Aquestes lleis repressives també es varen aplicar a l'àmbit eclesiàstic, així doncs, les misses havien de ser en castellà. Montserrat, en aquell context de recuperació de la llengua catalana, era un símbol de fe, llengua, cultura i pàtria. És per això que s'hi van realitzar les Festes del Mil·lenari l'any 1880 (Jocs Florals). En aquestes festes, Jacint Verdaguer va ser guardonat amb la cítara d'or i plata (entre d'altres premis) pel poema «Riquilda», que és un fragment de la *Llegenda de Montserrat*.

³ Segons l'epistolari Verdaguer –Font: UVIC. EJV, vol. III, p. 58– observem com William Bonaparte-Wyse es relacionava amb Verdaguer. Wyse va traduir l'any 1880 alguns cants de *L'Atlàntida* de Verdaguer i també va dedicar-li al mateix any el poema «La deïficació del vent terrenal».

Revista 10 (10/10/1880)

Referència 10 p. 79 «Novas»

Es fa referència a un certamen literari i musical organitzat per l'associació catalanista «Joventut catòlica de Barcelona» al Saló de Cent. Allí es varen interpretar goigs a la Mare de Déu de Montserrat, lletra dels quals va ser composta per Jacint Verdaguer. Aquests van ser cantats per un cor de nois acompanyats d'un orgue, fagots i un contrabaix.

Revista 11 (20/10/1880)

Referència 12 p. 87-88 «Novas»

L'article palesa la relació cada vegada més estreta entre Jacint Verdaguer i el poeta Bonaparte-Wyse. En aquest apartat podem veure com tal poeta va traduir *L'Atlàntida*, que, com hem dit anteriorment a la tercera referència de la segona revista, l'epistolari Verdaguer ens ho certifica. Es diu també que el va traduir en anglès, idioma que començava a ser present arreu del món.

Revista 12 (30/10/1880)

Referència 15 p. 94-95 «Revista musical. La Barretina»

S'explica que Verdaguer va guanyar l'englantina d'or per «La Barretina». S'incideix amb el fet que aquest poema va ser musicat per Càndid Candi Casanovas. Modest Vidal, crític, dóna la seva opinió sobre la versió musicada de tal poema. Segons ell, la composició segueix els ideals catalanistes, però no expressa prou bé aquests ideals a la part final del poema, concretament a la tercera estrofa. És a dir, l'autor pensa que el poema no té unitat d'estil. Malgrat aquest incís, troba que tant «La Barretina» com a poema, com «La Barretina» musicada, dues de les millors composicions artístiques. Vidal conclou felicitant a Verdaguer i a Candi per la seva bona feina en l'obra.

Revista 13 (10/11/1880)

Referència 16 p. 103 «Llibres rebuts»

Es parla de la *Montserrat*, la qual consta de dues parts ja publicades en aquell moment. El primer es titula *Cançons de Montserrat*. El periodista dóna la seva opinió dient que dins d'aquesta part, en destaca el poema «Les Ermites». En referència al segon quadernet, *Llegenda*, l'autor comenta que està integrat per poemes descriptius en forma de romanç. D'entre tots aquests poemes, en destaquen «La Mort» i «Conclusió». L'autor afegeix també que és millor llegir els poemes individualment que

no pas tots seguits, ja que podria resultar monòton. Tot seguit s'explica quins són els poemes que conclouen l'obra i, per últim, es fa referència en el fet que l'obra completa va ser impresa a Vic, amb l'estampa de Ramon Anglada.

Revista 14 (20/11/1880)

Referència 17 p. 106 «Crónica general»

El tet fa referència a la candidatura presentada per Jacint Verdaguer al càrrec de mantenidor⁴ dels Jocs Florals. Segons l'article, s'hi van presentar dues candidatures i van sortir elegits Jacint Verdaguer, juntament amb Joaquim Rubió i Ors, Ramon Picó i Campamar, Frederic Soler, Lluís Domènech, Narcís Oller y Moragas. També s'esmenta que Frederic Soler formava part de les dues candidatures.

Revista 15 (30/11/1880)

Referència 20 p. 119 «Novas»

S'explica com s'estructurarà el Consistori dels Jocs Florals de l'any següent (1881):

Jacint Verdaguer	President
Ramon Picó Campanar	Vicepresident
Lluís Domènech, J. Torres i Reietó, Jacint Laporta i Francesc Matheu	Vocals
Narcís Oller	Secretari

Revista 19 (10/01/1881)

Referència 25 p. 151 «Consistori dels Jochs Florals de Barcelona»

Es tornen a comentar breument els càrrecs que ocuparan diverses personalitats en el marc del Consistori dels Jocs Florals de 1881.

Jacint Verdaguer	President
Ramon Picó Campanar	Vicepresident
Lluís Domènech, J. Torres i Reietó, Jacint Laporta i Francesc Matheu	Vocals
Narcís Oller	Secretari

⁴ Cadascun dels qui formen el consistori o tribunal en els certàmens literaris i jocs florals. Font: ENCICLOPÈDIA CATALANA. *Mantenidor*.

Revista 19 (10/01/1881)

Referència 29 p. 152 «Novas»

Es descriu una acta del Congrés Catalanista, a la qual varen assistir-hi, entre d'altres, Valentí Almirall com a president del Congrés Catalanista; Ramon Picó Campamar, vicepresident, com a president del Consistori dels Jocs Florals, ja que Verdaguer no hi havia pogut assistir per motius que no s'especifiquen; Narcís Oller va assistir-hi com a secretari i Àngel Guimerà, segons la revista, hi assistí com a «nou acadèmic» juntament amb Adolf Blanch i Antoni de Bofarull, entre d'altres. L'objectiu de la reunió de totes aquestes personalitats, va ser constituir l'Acadèmia de la llengua catalana. D'aquesta manera, Joaquim Rubió passà a ser-ne el president d'edat i Àngel Guimerà passà a ser-ne el secretari.

Revista 19 (10/01/1881)

Referències 30 i 31 p. 152 «Novas»

En l'article es fa referència a l'Associació Catalanista d'Excursions Científiques. S'explica que la sessió inaugural de tal associació de l'any 1881⁵ es va dur a terme al Saló de Cent de la Casa de la Ciutat. Tot seguit, es comenta que es varen pronunciar diversos discursos i que es varen recitar poemes de Jacint Verdaguer, Àngel Guimerà, Ubach i Víctor Balaguer.

Revista 19 (10/01/1881)

Referències 32 p. 152 «Llibres rebuts»

El periodista comenta la publicació del *Calendari Català* de 1881, fundat i dirigit per Francesc Pelagi Briz⁶. Tot seguit s'esmenten alguns dels seus col·laboradors, molts dels quals són poetes destacats com ara les senyores Belloch; Penya; Valldaura; Thos i Codina amb l'obra «Pressentiment»; Bartrina, que va recitar una balada a Jacint Verdaguer poc abans que ell, Bartrina, morís⁷. S'explica que Verdaguer va versificar aquesta balada, anomenada *La diada de l'infant*. Tot seguit, es fa referència a l'obra de

⁵ L'«Associació Catalanista d'Excursions Científiques» es va crear l'any 1876 a Catalunya per tal de promoure l'estudi de la terra catalana a través d'excursions. Font: ENCICLOPÈDIA CATALANA. *Associació Catalanista d'Excursions Científiques*.

⁶ El *Calendari Català* va ser una publicació anual que comprengué els anys 1865-1882. Segons l'Enciclopèdia Catalana i segons l'article que comentem en les referències 32 i 33 de la *Il·lustració Catalana*, va ser una de les publicacions més importants de la Renaixença. Font: ENCICLOPÈDIA CATALANA. *Calendari Català*.

⁷ Segons l'Epistolari Verdaguer, veiem com Verdaguer es relacionava amb Bartrina en diversos moments. Un d'aquests moments de contacte és a l'any 1880 i els altres dos moments de contacte restants són de l'any 1881, un dels quals fa referència a l'article que comentem a les referències 32 i 33. Font: UVIC. EJV, vol. III, p. 64 (1880) i UVIC. EJV, vol. III, p. 102 (1881).

Guimerà «Xuayp» i a d'altres autors com Teodor Llorente, Ramon Picó Campamar, vicepresident del Consistori dels Jocs Florals de 1881, Josep Yxart de Moragas, Careta, Mistral, Teodor Aubanel.

Revista 20 (20/01/1881)

Referència 34 p. 155 (nota al peu de pàgina del poema «La deificació del Vent-Terrenal» de Bonaparte-Wyse)

És un comentari sobre el poema «La deïficació del vent terrenal», escrit pel poeta irlandès William Bonaparte-Wyse. El periodista explica que aquest poema el va dedicar a Jacint Verdaguer i incideix amb el fet que ell va traduir *L'Atlàntida* de Verdaguer a l'anglès. Originalment «La deïficació del vent terrenal» estava escrit en llengua occitana. És per això que Jacint Verdaguer va fer-ne la traducció al català. Com hem comentat anteriorment, la relació d'amistat entre Bonaparte-Wyse i Verdaguer era molt estreta, cosa que podem certificar a l'Epistolari Verdaguer.

Revista 21 (30/01/1881)

Referència 36 p. 167 «Novas»

A l'article s'explica que la Societat del Rat Penat –lo Rat-Penat– de València va constituir el jurat d'un certamen literari, format per: Jacint Labaila, Teodor Llorente, Ciril Amorós, Jacint Verdaguer, don Josep M. Torres, Salvador Ginés i Joaquim Agrassot.

Revista 25 (10/03/1881)

Referència 39 p. 200 «Llibres rebuts»

Al final de l'article es fa referència al premi que va rebre l'obra «Goigs de la Verge de Montserrat», de Jacint Verdaguer. Tot seguit es fa un breu resum del poema, en el qual es descriu la Verge de Montserrat i el monestir.

Revista 30 (30/04/1881)

Referència 42 p. 234 «Crònica general»

A l'article es relaten els diversos premis que van obtenir diferents autors en el context dels Jocs Florals de 1881. D'entre tots aquests, el periodista Ramon E. Bassegoda en destaca el premi que va obtenir Verdaguer per l'obra poètica *La Palmera de Jonqueres*. Es comenta que la seva lectura va tenir tant d'èxit que, fins i tot, van haver de llegir-la un altre cop perquè el públic ho reclamava.

Revista 31 (10/05/1881)**Referència 43** p. 241-242 «Crònica general»

L'article és una llarga crònica que explica com va ser la celebració dels Jocs Florals de 1881. Es diu que Jacint Verdaguer va llegir-ne el discurs presidencial, el qual va ser molt aplaudit pel públic. També va llegir-lo Jaume Collell, canonge de la Catedral de Vic. En aquest discurs, Verdaguer va fer referència al passat gloriós de la literatura catalana, anomenant el personatge històric català per excel·lència, Jaume I el Conqueridor, i anomenant també personatges il·lustres relacionats amb el camp de la literatura, com ara Ausiàs March, Ramon Llull, Sant Vicenç Ferrer i Sant Ramon de Penyafort.

Revista 31 (10/05/1881)**Referència 45** p. 242 «Crònica general»

Podem dir que l'article que comentarem ve a continuació de l'article que pertany a la «Referència 45». S'explica que, malgrat que els Jocs Florals no haguessin sigut tant correctes com s'esperaven, l'ambient catalanista que es respirava en el dinar inaugural del Consistori dels Jocs Florals, al restaurant de França, era molt agradable: per una banda hi havia els autors catalanistes i, per l'altra, hi trobàvem els mestres en gai saber, com ara Verdaguer i Collell.

Revista 31 (10/05/1881)**Referència 46** p. 242 «Nostres grabats. Mossèn Jascinto Verdaguer, Prebere»

Es comenta la il·lustració de la primera pàgina de la revista, en la qual hi consta Jacint Verdaguer. És un retrat dut a terme per Joan Martí. Eduard Tàmaro, l'escriptor de l'article, afirma que en propers números de la revista es publicaran notes biogràfiques de Verdaguer, ja que en aquest número no va ser possible incloure-les. Tot seguit es comenta com va ser la celebració dels Jocs Florals al Saló de la Llotja de Barcelona. Més endavant es fa referència al fet que Verdaguer va fer un excel·lent discurs presidencial, llegit a mitges entre ell mateix i Jaume Collell.

Revista 36 (30/06/1881)**Referència 51** p. 295 «Novas»

S'explica que en l'últim certamen literari celebrat a Tarragona, en motiu del mes del Sagrat Cor de Jesús, van sortir premiats Victoria Penya d'Amer, Andreu Balaguer Merino, Miquel V. Amer, Josep Garriga i Jacint Verdaguer.

Revista 40 (10/08/1881)

Referència 53 p. 322 «Crònica general»

Crònica sobre el tercer concurs literari, científic i artístic organitzat per la Societat del Rat Penat –Lo Rat-Penat. Es varen premiar diverses obres poètiques i escultures, entre d'altres. S'incideix amb el fet que Jacint Verdaguer va formar part del jurat de tal concurs. L'article conclou felicitant a la Societat del Rat Penat per l'èxit del concurs i a Verdaguer per la seva justícia quant a l'entrega de premis.

Revista 42 (30/08/1881)

Referència 54 p. 342-343 «Exposició de Matanzas»

L'article fa referència a l'exposició de Matanzas, a Cuba, la qual va ser organitzada per Casimir Gumà l'any 1881 a sol·licitud de l'Ateneu d'aquella localitat. El seu germà, Francesc Gumà, era el representant de l'exposició de Matanzas a la Península Ibèrica. Gràcies a l'article sabem que Francesc va informar a la revista *Il·lustració Catalana* que l'exposició romandria tancada entre el 3 de juliol de 1881 fins al 25 de desembre de 1881. Més endavant s'afirma que tots els objectes s'havien d'enviar abans de l'octubre per l'exposició de Matanzas a l'Habana. Si ho feien abans d'aquest mes, no haurien de pagar el preu de transport de mercaderies per mar.

A continuació es descriu la relació de premis, que poden ser medalla d'or, de plata o bé de bronze.⁸

Revista 48 (30/10/1881)

Referència 60 p. 391 «Llibres rebuts»

A l'article s'explica que es va constituir l'Acadèmia de la llengua catalana, que estava formada per diverses personalitats, entre les quals destaquen Jacint Verdaguer, Víctor Balaguer i Antoni de Bofarull.

Revista 57 (15/02/1882)

Referència 71 p. 58 *Jochs Florals de Barcelona*

L'autor de l'article fa un elogi a Verdaguer pel seu discurs presidencial en prosa pronunciat en els Jocs Florals de 1881. Podem afegir també que fa una descripció de tal discurs, el qual inclou símbols patriòtics, com ara el personatge històric Jaume I. Quant a Narcís Oller, l'autor opina que la lectura dels premis que va fer ell i altres

⁸ En aquest article no se cita ni es fa referència a cap de les tres figures que comentem, ni Guimerà, Oller ni Verdaguer. L'hem citat únicament per tal de recrear-nos en el context històric de l'època.

membres del Consistori, va ser molt repetitiva i llarga quan es reflexionava sobre les dificultats que van tenir per poder escollir el guanyador.

Revista 57 (15/02/1882)

Referència 74 p. 63 «Novas. Consistori dels Jochs Florals de Barcelona. Composicions rebudes fins el 15 de febrer»

Article en el qual es descriuen totes les obres rebudes a la secretaria dels Jocs Florals fins al febrer de 1882. D'entre elles destaquem l'obra de Jacint Verdaguer «Lo combat. Y escupint foch y ferro s' abrahonan á la gola d'abismes udolants». Si cerquem aquesta última frase en les obres de Verdaguer, la trobarem present a la seva obra *L'Atlàntida*.

Revista 59 (15/03/1882)

Referència 77 p. 95 «Novas»

L'autor de l'article incideix amb la publicació de l'obra *Une épopée catalane au XIX siècle. L'Atlántide de don Jacinto Verdaguer*. L'autor del llibre és Josep Tolrà de Bordas⁹. Aquesta obra inclou articles crítics sobre *L'Atlàntida* de Verdaguer, tot considerant-la una de les millors obres de la Renaixença.

Revista 60 (15/04/1882)

Referència 78 p. 111 «Llibres rebuts»

En aquest article es fa referència al Calendari Català de 1882, el qual inclou un recull d'articles i poemes de reputats catalans, mallorquins i valencians. Una de les obres que inclou tal Calendari de 1882 és «L'escultor de la Verge de Montserrat», de Jacint Verdaguer, una llegenda sobre l'origen de la Moreneta. Continuant amb les narracions teatrals, en sobresurt un fragment d'una tragèdia escrita per Àngel Guimerà. Quant a la prosa, en destaca un escrit d'Oller sobre una novel·la inèdita que estava escrivint en aquell moment per fer-ne una posterior publicació.

Revista 61 (30/04/1882)

Referència 79 p. 114 «Crònica general»

En aquesta crònica es descriuen els diversos premis que es van obtenir en el certamen literari organitzat per la Joventut Catòlica l'any 1882. Tot seguit, el president de la

⁹ Josep Tolrà de Bordas va ser un historiador de la Catalunya Nord. Va néixer a Conflent l'any 1824 i va morir a Llenguadoc l'any 1890. Segons l'Epistolari Verdaguer podem certificar que varen mantenir molt contacte amb Verdaguer durant un ventall molt ampli d'anys, a partir de 1882. Font: Uvïc. EJV, vol. III, p. 204.

Joventut Catòlica, el senyor Riera, va pronunciar un discurs. A continuació, es va fer una lectura de diverses obres, d'entre les quals hi havia l'obra «A la Verge de Montserrat», de Jacint Verdaguer.

Revista 62 (15/05/1882)

Referència 81 p. 130 «Crònica general»

Es fa referència a la publicació de el *Llibre de la pàtria*, el qual inclou obres escrites per diverses celebritats, com ara Careta, Collell, Guimerà i Verdaguer entre d'altres.

Revista 62 (15/05/1882)

Referència 83 p. 143 «Novas»

S'explica que l'Associació d'Excursions Catalana es va reunir el dia 9 de maig de 1882, en la qual hi assistiren celebritats com ara el canonge Ribas. En aquesta reunió es va planificar la pròxima excursió als Pirineus Centrals. Tot seguit, es varen llegir diversos pomes d'autors diversos, un dels quals era Jacint Verdaguer.

Revista 63 (30/05/1882)

Referència 84 p. 145 «Crònica general»

Article que relata el pelegrinatge patriòtic o excursió literària que van fer diverses personalitats a Poblet i Santes Creus¹⁰. Hi varen participar tant valencians com catalans i mallorquins. En representació de València, hi van assistir els senyors Llorente i Pizcueta; Mallorca per Marian Aguiló; Catalunya per Collell, Verdaguer, Guimerà i Calvet, tots ells mestres en gai saber, entre d'altres.

Revista 63 (30/05/1882)

Referència 85 p. 154 «Bibliografia»

L'article es basa en l'obra que va escriure Josep Tolrà de Bordas *Une épopée catalane au XIX siècle. L'Atlantide de don Jacinto Verdaguer*. L'autor de l'article comenta que el llibre de Tolrà es basa en fer comentaris crítics a *L'Atlàntida* de Verdaguer.

¹⁰ Aquesta excursió es va fer des del dia 17 fins al 21 de maig de 1882, en la qual es varen visitar els monestirs de Poblet i de Santes Creus. Aquesta excursió tenia l'objectiu de fer sentir a flor de pell el sentiment patriòtic històric català. Font: BADIA, Bartomeu. *Una excursió literària a Poblet i a Santes Creus*. Barcelona: Serra d'Or, 2009, p. 77.

Revista 63 (30/05/1882)**Referència 86** p. 154 «Bibliografia»

Joan Montserrat Archs, autor de l'article, fa referència a la biografia de Jacint Verdaguer, ja que veiem com, breument, incideix amb les amistats de Verdaguer, com eren els seus pares i a què es dedicaven, entre d'altres.

Revista 63 (30/05/1882)**Referència 87** p. 159 «Novas»

Breu article que expressa el dolor per part de la Redacció de la revista per la mort del germà de Jacint Verdaguer.

Revista 66 (15/07/1882)**Referència 89** p. 207 «Novas»

Article que fa referència al poema de Verdaguer «La rosa marcida», el qual va ser musicat per Candi Candí. Tot seguit s'explica que tal composició musical va ser editada pel senyor Guardia i que es podia comprar al seu magatzem, situat a la Rambla de les Flors.

Revista 67 (30/07/1882)**Referència 91** p. 223 «Llibres rebuts»

S'incideix amb el comentari del *Llibre de la Pàtria*, el qual inclou diverses composicions literàries, com ara «Agonia» de Guimerà i «La Barretina» de Verdaguer, entre d'altres. Al final de l'article, es fa referència al preu d'aquest llibre, el qual era de 2,50 pessetes i es trobava a totes les llibreries.

Revista 71 (30/09/1882)**Referència 95** p. 287 «Llibres rebuts»

Es parla del llibre *Idil·lis i cants místics* de Verdaguer. Es comenta que és un dels llibres més importants de la Renaixença i que, a més a més, ha estat traduït al castellà. Tot seguit, l'autor de l'article agraeix a Menéndez Pelayo per haver pronunciat un discurs a la Real Acadèmia Espanyola alabant *Idil·lis i cants místics* i al poeta Jacint Verdaguer. L'article conclou explicant que s'estava tramitant una nova edició de l'obra, en la qual el rigorós i perfeccionista Verdaguer va afegir i treure poemes segons el seu criteri.

Revista 72 (15/10/1882)

Referència 96 p. 289-290 «Crònica general»

Podem apreciar en l'article la celebració del centenari de la mort de Sant Francesc, fundador de l'ordre religiosa «els Franciscans». Molts catòlics, per celebrar el dia de Sant Francesc, varen anar a visitar el santuari «Sant Francesc s'hi moria». En honor a Sant Francesc, també, observem com diversos autors varen escriure obres poètiques en el seu honor. Jacint Verdaguer va ser un d'ells tot escrivint un poema titulat «Sant Francesc predicant els aucells», el qual va dedicar a la Verge de Montserrat.

Revista 77 (30/12/1882)

Referència 101 p. 379 i 382 «La Orientada»

En la primera part de l'article, l'autor afirma que molts poetes tradicionals, com ara Jacint Verdaguer, escriuen poesia de tal manera que els temes que aquests poemes tracten són vigents en l'actualitat. L'autor posa l'exemple de l'obra *L'Atlàntida*. A continuació afirma que els autors «moderns» o «novells» tenen la tasca d'aprendre dels poetes experimentats i saber escollir correctament els temes que tractaran els seus propis poemes. Tot seguit, fa un resum de l'obra «La orientada» de Francesc Pelagi Briz.

Revista 79 (30/01/1883)

Referència 104 p. 22 «L'Excm. Sr. D. Antoni Lopez y Lopez»

L'article tracta de la mort de Antoni López López¹¹. En primer lloc, fa una breu biografia de l'autor. Més endavant veiem com l'autor de l'article tracta a Antoni López com un dels «fills» de Catalunya, ja que va millorar la Cort catalana del moment, entre d'altres accions a favor dels catalans.

¹¹ Antoni López López va néixer a Cantàbria l'any 1817 i va morir a Barcelona l'any 1883. Era de família humil, tot i que més endavant es va convertir en un poderós Indià, que va fer fortuna a Amèrica. Ell i Jacint Verdaguer tenien una relació amistosa, ja que Antoni López va incorporar Jacint Verdaguer a la «Compañía Transatlántica» com a capellà quan Verdaguer estava malalt de tuberculosi. D'aquesta manera, Verdaguer va poder canviar d'aires i recuperar-se del tot de la seva malaltia des del 1874 fins al 1876 (uns vint mesos), anant i tornant nou vegades a Amèrica. Fonts: ENCICLOPÈDIA CATALANA. *Antoni López López*; ENCICLOPÈDIA CATALANA. *Jacint Verdaguer Santaló*.

Revista 85 (06/05/1883)

Referència 111 p. 118 «Los mestres en Gay Saber»

Es fa referència als Jocs Florals i com Verdaguer els descriu amb la frase «L'infant hermós, bressat en un vell escut de nostres comtes». L'autor de l'article incideix amb el fet que els Jocs Florals ha sigut l'única institució que s'ha mantingut en vint-i-cinc anys, tot passant per l'etapa de la Decadència.

A les pàgines 120 i 121 del mateix número, podem observar els diferents mestres en gai saber, d'entre els quals destaquem Àngel Guimerà i Jacint Verdaguer.

Revista 85 (06/05/1883)

Referència 112 p. 126 i 127 «Assortiment d'obres catalanes o referents a Catalunya»

Es tracta d'un llistat de les obres que es trobaven a la venda a la «Llibreria Nacional i Extranger» de Barcelona. De Verdaguer hi trobem: *Cançons de Montserrat*, *Llegenda de Montserrat* i *L'Atlàntida*. També hi podem trobar l'obra de Josep Tolrà de Bordas que fa referència a Verdaguer *Une épopée catalane au XIX siècle. L'Atlantide de don Jacinto Verdaguer*. Quant a Oller trobem *La papallona* i *Croquis del natural*. Tanmateix trobem la traducció que va fer de l'obra de Benjamin Barbé, *La desconsolada*.

Revista 86 (15/05/1883)

Referència 113 p. 130 «Crónica general»

L'autor de l'article fa referència als Jocs Florals, concretament a l'obra de Verdaguer anomenada oda «A Barcelona». Va tenir tant d'èxit un cop es va haver llegit en públic que l'Ajuntament va acordar amb la *Revista literària*¹² la publicació d'aquesta obra, de tal manera que fos més fàcil per la gent de poder llegir-la. Jacint Laporta, autor de l'article, conclou donant la seva opinió favorable de l'obra poètica oda «A Barcelona».

Revista 86 (15/05/1883)

Referència 115 p. 142-143 «Jochs Florals de Barcelona. La vinticinquena»

Al llarg de l'article es comenten els diversos premis –entre d'altres– obtinguts al certamen dels Jocs Florals de 1883. Un dels premis «Accèssit», el medalló, va ser atorgat a Jacint Verdaguer, amb l'oda «A Barcelona».

¹² La *Revista literària* va ser una publicació mensual en català. Es va fundar el gener de 1883 i es va deixar de publicar l'octubre de 1884. Tenia com a objectiu propagar la bona lingüística i la bona literatura, a través de diversos col·laboradors, d'entre els quals destaquen Guimerà, Oller, Matheu i Sardà.

Revista 87 (31/05/1883)

Referència 116 p. 146 «Crónica general»

L'article fa referència a una festa literària celebrada a Montpeller, organitzada per la senyora Jeanne Laure Elais Castelnau Westhpal¹³ i presidida per Camille Laforgue¹⁴. Durant el certamen es van llegir diverses obres literàries, com ara un poema de Verdaguer que el mateix autor havia llegit en una excursió a Montserrat en el context dels darrers Jocs Florals.

Revista 87 (31/05/1883)

Referència 118 p. 159 «Certamens»

Article en què se citen els diversos certàmens que durien a terme pròximament, durant els mesos de juliol i agost. Concretament, s'especifiquen també tots els premis que es rebran i el què s'ha de fer per inscriure's a tal certamen i optar a tals premis.

Revista 89 (30/06/1883)

Referència 120 p. 183 i 186-187 «Aplech de catalanistas francesos y espanyols al Rosselló» -1a part-

És una crònica dels actes patriòtics celebrats al Rosselló entre el 17 i 18 de juny de 1883. D'entre tots aquests actes en destaquem la sessió literària del dia 17, que es va encetar amb un discurs del senyor Pepratx en francès, el qual va concloure parlant amb català i dient que a partir d'aquell moment, el català prendria embranzida i es parlaria a tota la Catalunya Nord. En l'acte hi van assistir els dos secretaris de la comissió francesa i espanyola, que són Amadeu Reynés i Narcís Oller, respectivament. Tot seguit es va fer la lectura de diverses obres, com ara dos cants del poema *Canigó* de Verdaguer per primer cop en públic. Més endavant, es descriu el paisatge de la Catalunya Nord i relacionen els tres rius que en aquell moment van veure palesos al paisatge amb els tres rius que fa referència Verdaguer a un dels poemes que integren l'obra *Canigó*, en el qual els compara amb les cordes d'una lira:

¹³ Si ens fixem en l'Epistolari Verdaguer, trobarem que hi ha cartes enviades i rebudes per part de Verdaguer en les quals hi consta el nom de Castelnau Westhpal, sobretot entre els anys 1886 i 1887. Font: UVIC. EJV, vol. VI, p. 37 (1887).

²⁰ Gràcies a l'Epistolari Verdaguer, sabem que Verdaguer i Camille Laforgue es van cartejar posteriorment, concretament a l'any 1887 ella li va escriure dues cartes i ell va escriure una carta a Jaume Collell, en la qual hi constava el nom de Camille Laforgue. Si filem més prim, observarem que un any després del certamen de Montpeller al 1884, Alfonse Roque-Ferrier, envia una carta enviada des de Montpeller. Font: UVIC. EJV, vol. IV, p. 137 (1884).

Té á esquerra les cendroses, vitíferes Corberes
que al Pirineu, com branques, se pujan á empeltar,
á dreta les florides, granítics Alberes;
lo Rosselló es un arch de dues cordilleres
que té per corda'l mar.
Es una immensa lira que en eixa platja estesa
vessanta d'armonies deixá algun deu marí,
lo Canigó es lo pom, les cordes que'l cerç besa
son los tres rius que roncan lliscant per la devesa,
lo Tech, la Tet, l'Aglí.

Fragment del *Canigó*, de Jacint Verdaguer¹⁵

Continuant amb el contingut de l'article, veiem que més endavant es fa la crònica d'un dinar organitzat per la Secció del Rosselló del Club alpi francès i les societats literàries de Perpinyà. Es fa referència al fet que Verdaguer ocupava lloc a la taula presidencial. Tot seguit, s'explica que van obsequiar a Verdaguer i a Àngel Guimerà amb una corona de llorer, entregada pel germà de Mr. Pepratx. Al llarg d'aquest dinar, Jaume Collell va recitar algun fragment del *Canigó* de Verdaguer.

Revista 92 (15/08/1883)

Referència 122 p. 238-239 «Fires i Jocs Florals de Valencia»

L'article fa referència als Jocs Florals de València, tal i com indica el títol. En un fragment d'aquest article se cita a Verdaguer com a antic membre del Consistori dels Jocs Florals, que tenia la funció de «mantenidor», entre d'altres senyors que havien exercit el càrrec anteriorment. S'incideix amb el fet que es va posar com a «mantenidor» del Consistori d'aquell any, el 1883, a Josep Cristófol Sorní.

Revista 95 (30/09/1883)

Referència 123 p. 278 «Crònica general»

L'article s'escriu en motiu de les festes de la Mercè de Barcelona. En aquest context es va celebrar una espècie de certamen literari pels alumnes de les diferents escoles barcelonines. En l'entrega de premis, es va recitar l'oda «A Barcelona» de Jacint Verdaguer.

¹⁵ Font: CERVANTESVIRTUAL. Canigó: *Llegenda pirenyca del temps de la Reconquista. Cant sisé*.

Revista 96 (15/10/1883)

Referència 128 p. 307 «Desde Banyolas»

Al llarg de l'article es fa referència a diverses vetllades musicals. Una d'elles va ser organitzada per la Societat de Foment, fundada el 1883, tot beneficiant a un hospital. Es van interpretar diverses peces musicals i també algunes obres literàries com ara «Rosa marcida» i «Drach de l'estany», de Jacint Verdaguer.

Revista 98 (15/11/1883)

Referència 129 p. 326 «Nostres grabats»

Es comenta que Riquer ha fet una il·lustració sobre el poema de Verdaguer «El plor de la tórtora», el qual ha estat musicat per Francesc Alió. També es comenta que Alió inclou en aquest mateix número de la revista, partitures de tal poema musicat.

Revista 99 (30/11/1883)

Referència 131 p. 342 «Crónica general»

Es dona la notícia que uns catalans que vivien a Manila, van voler retre homenatge a Verdaguer. És per això que van regalar-li una corona de plata i van publicar una edició «luxosa» de l'oda «A Barcelona», la qual havia estat premiada als Jocs Florals de 1883. Va ser traduïda al castellà per Francesc de Más i Otzet.

Revista 101 (31/12/1883)

Referència 135 p. 375-376 «Crónica general»

L'article comenta la celebració de Sant Cristòfol, novembre de 1883, a l'Habana, localitat de la qual Sant Cristòfol n'és el patró. A part, la celebració també tenia l'objectiu d'obtenir diners per la Casa de Beneficència i Maternitat. Molts catalans que es trobaven a l'Habana van assistir-hi. D'aquella manera, Cuba i Catalunya es van agermanar d'alguna manera, tot compartint els respectius escuts, banderes i compartint el record de personatges il·lustres, com ara Jacint Verdaguer.

Revista 102 (15/01/1884)

Referència 137 p. 2 «Crónica general»

L'autor de l'article ens explica la inauguració del nou any acadèmic de l'«Associació Catalanista d'Excursions Científiques». El senyor Aulestia, president en aquell moment, va pronunciar un discurs i, seguidament, es van recitar dues obres: una era de Jacint Verdaguer, «Lo Ter y'l Freser» i l'altra era de Francesc Ubach «A Ampuries». Més tard

es varen llegir uns quants quadres de costums i la vetllada va cloure amb un discurs d'Aulestia.

En un altre fragment de la Crònica general, observem una altra referència a Verdaguer. Aquí, l'autor de l'article explica que Albert Savine va traduir al francès *L'Atlàntida*.¹⁶

Revista 104 (15/02/1884)

Referència 140 p. 39 i 42-43 «Á propòsit de l'anada dels catalanistas ibèrichs al Rosselló» (2a part)

Aquest article és la segona part de l'escrit que hem comentat anteriorment, titulat «Aplech de catalanistas francesos y espanyols al Rosselló». En un fragment de l'article, veiem com l'autor fa referència al nom del poema *Canigó*¹⁷ de Verdaguer. El text conclou enaltint la figura catalanista i patriòtica de Jacint Verdaguer.

Revista 105 (29/02/1884)

Referència 141 p. 51-52 i 54 «Mr Albert Savine»

Al principi s'explica una mica la ideologia de Savine. És un autor i traductor francès que es dedicà a transmetre la literatura catalana a la cultura francesa. Després, fent referència a l'art de la traducció, es comenta que hi havia cinc edicions de *L'Atlàntida* de Verdaguer s'estava o ja s'havia traduït a diversos idiomes: Albert Savine l'havia traduït al francès en prosa; Pepratx l'havia redactat en vers; Guitton Talamel l'estava traduint al provençal; Bonaparte-Wyse a l'anglès i els senyors Sabattini i Sugneri, a l'italià. L'autor de l'article opina que les traduccions fan que es perdi la originalitat i particularitat del llibre, el qual conté les paraules exactes a través de les quals l'autor en qüestió es vol expressar. Per acabar, es diu que Albert Savine estava a punt de publicar la *Història de la poesia catalana* i també estava a punt d'emprendre la traducció de *La papallona*, de Narcís Oller.¹⁸

¹⁶ Si ens fixem en l'Epistolari Verdaguer, veurem que Verdaguer i Albert Savine van estar molt en contacte, ja que hi trobem unes 60 referències de contacte diferents, en diversos anys. Font: UVIC. EJV, vol. IV p. 117.

¹⁷ La muntanya del Canigó està situada a Vernet (França-Catalunya Nord). Podríem dir doncs, que Verdaguer va posar el nom de *Canigó* per tal d'enllaçar i mantenir el contacte amb els pobles que antigament havien estat catalans i que encara parlaven el català. En aquest punt, es fa referència a l'autor Pere Vidal, el qual va escriure sobre la localitat de Vernet, concretament l'obra següent: *Guide du Touriste à Vernet*, la qual incloïa dades històriques sobre tal territori.

¹⁸ Quan es va publicar aquest article a la *Il·lustració Catalana*, Albert Savine tenia vint-i-quatre anys i, per tant, era relativament jove. És per això que l'autor de l'article encoratja el lector perquè prengui com a model a Savine, que, tot i essent molt jove, ja havia emprès diverses

Revista 110 (15/05/1884)

Referència 144 p. 131 i 134 «Los escritores catalans del Rosselló»

L'article fa referència als escriptors rossellonesos que impulsen la renaixença catalana des del Rosselló. En el text se citen alguns noms d'aquests escriptors, com ara Justí Pepratx¹⁹. Es diu que va néixer a Ceret i que, a part de ser un gran escriptor, va traduir *L'Atlàntida* de Verdaguer.

Revista 112 (15/06/1884)

Referència 145 p. 171 i 174 «Associació d'excursions catalana. Anuari de 1882»

Sardà, autor de l'article, exposa que a Espanya s'estaven fundant societats de folklore²⁰, idea impulsada per la Biblioteca de Literatura Popular. L'autor opina que, en comptes de fundar una societat de folklore, veia millor el fet d'aprofitar-ne una de ja creada. Ell pensava en unificar l'Associació Catalanista d'Excursions Científiques i l'Associació d'Excursions Catalana, per tal que se seguís escrivint en català i no haver de crear una societat de folklore que s'expressés en castellà. Malgrat això, aquestes dues associacions no es varen voler unificar. Sardà fa referència a «autors models», dels quals n'hem de seguir l'exemple: Verdaguer i Balaguer, entre d'altres. L'autor conclou l'article dient que un autor català mai s'expressarà tant bé com en la seva llengua materna: el català.

Revista 120 (15/10/1884)

Referència 149 p. 290 «Crónica general»

Es comenta la composició publicada en la revista *Revue des langues romanes*, la qual s'anomenava «Santa Maria del Soulel. Llegendó dedicado á Don Jacinto Verdaguer lou poueto de l'Atlantido». Aquest text està escrit en occità per Beziers.

traduccions. Després compara el tarannà mediterrani, relaxat i mandrós (Espanya i Catalunya) amb el tarannà de les persones dels països del nord d'Europa, més seriós i treballador (França). Per acabar, l'article comenta que la seva família havia viscut molt temps a Cuba i Savine havia tingut un professor de castellà, que era de Cervera i es deia J.B. Cos i Duran, el qual sabia català. Savine es va meravellar amb el català i va aprendre'l de manera autodidacta.

¹⁹ Segons l'Enciclopèdia Catalana, va ser el Pare de la Renaixença rossellonesa. Font: ENCICLOPÈDIA CATALANA. Justí Pepratx.

²⁰ A la revista *Il·lustració Catalana* trobem l'expressió «Folk-Loristes».

Revista 120 (15/10/1884)

Referència 150 p. 298-302 [«Recorts del «Llibre de ma vida». Cóm vaig coneixe á Mn. Jascinto Verdaguer»]

L'autor de l'article, Francesc Pelagi Briz, descriu com va conèixer a Jacint Verdaguer. La seva trobada va ser al maig de 1865. Masferrer, amic de Pelagi, va presentar-li a Verdaguer. Masferrer li va confessar que feia temps havia entregat a Pelagi un manuscrit de Verdaguer perquè n'opinés. Més endavant fa referència a la seva obra *Idil·lis i cants místics*.

Revista 121 (31/10/1884)

Referència 151 p. 306 «Nostres grabats»

Es comenta una de les il·lustracions titulada *Lo vell semblava 'l geni del Atlántich, mes son gentil oyent era Colon*, feta per Simó Gómez. Aquesta il·lustració representa el final de la introducció de *L'Atlàntida* de Verdaguer.

Revista 121 (31/10/1884)

Referència 152 p. 311 i 314 «L'últim net d'Homer»

Podem dir que aquest article va ser escrit per Leon Bloy i que fa referència a la il·lustració que hem comentat en la referència anterior, referència 151, *Lo vell semblava 'l geni del Atlántich, mes son gentil oyent era Colon*. S'ha de tenir en compte que aquest article va ser publicat a la revista *Le chat noir* i que es va traduir al català per incloure'l en aquest número de la revista, ja que fa referència a la manera d'escriure de Verdaguer, concretament en l'obra *L'Atlàntida*.

Revista 128 (15/02/1885)

Referència 158 p. 34 «Nostres grabats»

Es diu que per tal d'il·lustrar els viatges de Verdaguer a l'Àfrica, van encarregar a Sivilla que fes diferents il·lustracions. Per aquest motiu el senyor Sivilla va emprendre un viatge a l'Àfrica.

Revista 128 (15/02/1885)

Referència 160 p. 47 «Caritat. Poesies de Mossen Jacinto Verdaguer»

En l'article es comenta l'obra de Verdaguer, *Caritat*, la qual és un recull de poemes i pintures, entre d'altres, que fan referència a les desgràcies patides a Andalusia arran dels terratrèmols que hi va haver. Verdaguer es va posar al costat del poble i de tots

els seus habitants, ajudant-los de totes les maneres possibles. És per això que Josep Lluís Pons, autor de l'article, fa una crítica positiva a aquesta obra.

Revista 130 (15/03/1885)

Referència 162 p. 66 «Crónica general»

Es fa referència al «Memorial de Greuges» adreçada al rei d'Espanya, Alfons XII, el 18 de març de 1885. Aquest document proposa una forma d'estat anomenada monarquia regionalista, que consta d'un sol estat format per diverses regions que estan harmonitzades entre elles. En l'acte hi participaren diverses personalitats catalanes, com ara Jacint Verdaguer, Àngel Guimerà, Jaume Collell i Frederic Soler, entre d'altres.

Revista 132 (15/01/1886)

Referència 167 p. 98 «Crónica general»

S'anuncia la publicació de *Vilaniu*, novel·la de Narcís Oller. També es fa referència a la publicació del *Canigó* de Verdaguer.

Revista 133 (31/01/1886)

Referència 168 p. 114-115 «Nostres grabats»

Es diu que l'article, publicat en aquest mateix número de la revista, anomenat *A vol d'aucell*, va acompanyat de il·lustracions dutes a terme per Pinós, el qual retrata diversos punts del nord Europa.

Revista 134 (15/02/1886)

Referència 170 p. 130 «Nostres grabats»

Article que anuncia que hi continuen havent il·lustracions, fetes pel senyor Pinós, que complementen els articles de *A vol d'aucell* de Verdaguer.

Revista 135 (28/02/1886)

Referència 174 p. 147 «Nostres grabats»

Article que anuncia que hi continuen havent il·lustracions, fetes pel senyor Pinós, que complementen els articles de *A vol d'aucell* de Verdaguer.

Revista 136 (15/03/1886)

Referència 176 p. 162 «Als subscriptors»

Per tal de «tornar a elevar *La Il·lustració Catalana*» se serveixen de la col·laboració, en la part literària de la revista, de diversos autors de renom, com és ara Jacint Verdaguer amb l'obra *Notas d'un viatge pel nord d'Europa*.

Revista 136 (15/03/1886)

Referència 177 p. 162-163 «Nostres grabats»

Article que anuncia que hi continuen havent il·lustracions, fetes pel senyor Pinós, que complementen els articles de *A vol d'aucell* de Verdaguer.

Revista 137 (31/03/1886)

Referència 181 p. 178-179 «Nostres grabats»

Article que anuncia que hi continuen havent il·lustracions, fetes pel senyor Pinós, que complementen els articles de *A vol d'aucell* de Verdaguer.

Revista 138 (15/04/1886)

Referència 183 p. 194 «Als subscriptors»

Per tal de «tornar a elevar *La Il·lustració Catalana*» se serveixen de la col·laboració, en la part literària de la revista, de diversos autors de renom, com és ara Jacint Verdaguer amb l'obra *Notas d'un viatge pel nord d'Europa*.

Revista 138 (15/04/1886)

Referència 184 p. 194 «Nostres grabats»

Article que anuncia que hi continuen havent il·lustracions, fetes pel senyor Pinós, que complementen els articles de *A vol d'aucell* de Verdaguer. Aquesta vegada, però, faran referència al palau d'hivern de Sant Petersburg, Rússia.

Revista 142 (15/06/1886)

Referència 193 p. 258 «Nostres grabats»

Es dona informació de les il·lustracions, fetes per el senyor Pahissa, que acompanyaran l'article de la revista «La ermita del mont», escrita per Verdaguer a l'ermita del Mont quan ell estava fent els últims retocs a el poema del *Canigó*.

Revista 153 (30/11/1886)

Referència 206 p. 443-446 «Una excursió a la Maladetta. A mon amich Narcís Oller»

Obra que J. Barros va dedicar a Narcís Oller. Tracta sobre el cim Maladeta, situat a prop de l'Aneto, cim del Pirineu aragonès, i l'excursió que Jacint Verdaguer va fer en aquest cim²¹.

Revista 157 (31/01/1887)

Referència 209 p. 18 «Crònica general»

A l'article s'explica que la revista *Il·lustració Catalana* va editar un llibre de Verdaguer, anomenat *Viatges i excursions*.

Revista 157 (31/01/1887)

Referència 210 p. 18 «Nostres grabats»

L'article fa referència al gravat que porta com a títol *Sant Martí del Canigó* i *La torre del Mir*. Si ens fixem en la part geogràfica, veurem que tant Sant Martí del Canigó com la torre de Mir, situada a Prats de Molló, es troben situats a la Catalunya Nord. Per últim, l'autor de l'article els relaciona amb Verdaguer, ja que ell s'inspirà en aquests indrets per tal d'escriure moltes de les seves obres, com és ara *Canigó*.

Revista 159 (28/02/1887)

Referència 214 p. 50 «Nostres grabats»

S'anuncia la mort d'Adolf Blanch Cortada, mestre en gai saber –títol guanyat als Jocs Florals de 1868– i defensor dels drets de Catalunya.

Revista 165 (31/05/1887)

Referència 217 p. 146 «Crònica general»

S'anuncia la publicació de *Lo somni de Sant Joan*, llegenda del Sagrat Cor de Jesús, escrit per Jacint Verdaguer. Es tracta d'un seguit de poemes de temàtica religiosa.

²¹ Cal afegir també que aquesta excursió va influenciar a Verdaguer per escriure la seva obra *Canigó*. Font: GAROLERA, Narcís. *Influències franceses del passatge «La Maleïda». Contribució a l'estudi de les fonts de Canigó*. Vic: Estudis Verdaguerians/Universitat de Vic, 1992. (Anuari Verdaguer; 7).

Revista 177 (30/11/1887)

Referència 224 p. 338 «Crónica general»

S'anuncia que s'acabava de constituir el Consistori dels Jocs Florals de l'any 1888, amb els «mantenidors» següents: Verdaguer, Guimerà, Aguiló, baró de Tourtoulon, Menéndez Pelayo i Cabot.

Revista 181 (31/01/1888)

Referència 228 p. 18 «Nostres grabats»

Article que comenta que l'obra de Verdaguer *Dietari d'un pelegrí a Terra Santa* inclourà il·lustracions fetes pel senyor Solà per encàrrec de la *Il·lustració Catalana*.

Revista 181 (31/01/1888)

Referència 230 p. 30-31 «Consistori dels Jochs Florals de Barcelona»

Cartell dels Jocs Florals de Barcelona, que va firmat pels set mantenidors: Verdaguer; Guimerà; Aguiló, president; Menéndez Pelayo; baró Tourtoulon; Pau Sans Guitart; Cabot, secretari.

Revista 182 (15/02/1888)

Referència 231 p. 34 «Nostres grabats»

S'anuncia l'aparició d'il·lustracions sobre la porta de Jafra, el Jordà, el convent de Sant Sabàs i l'entrada a la cel·la de Sant Sabàs. Totes elles complementaran la narració de Verdaguer *Dietari d'un pelegrí a Terra Santa*.

Revista 183 (29/02/1888)

Referència 234 p. 50 «Crónica general»

S'explica que l'Estudiantina Catalana de Perpinyà²² va actuar al teatre Líric de Barcelona²³. Entre d'altres cançons populars, van tocar *Montanyes regalades*, peça que va agradar molt al públic. Després del concert van visitar el local de la Lliga de Catalunya on hi havia l'exposició de fotografies a càrrec de l'Associació Catalanista d'Excursions Científiques. Més tard van anar al restaurant França a dinar. Hi van assistir diverses personalitats, com ara Verdaguer, Collell, els senyors Pepratx -pare i

²² L' «Estudiantina Catalana de Perpinyà» va ser una orquestra fundada el 1884 a Perpinyà formada per estudiants i llicenciats, dirigida per Justí Pepratx, fill. Es basaven en tocar bàsicament cançons de caire popular. Font: ENCICLOPÈDIA CATALANA. *Estudiantina Catalana de Perpinyà*.

²³ El teatre Líric de Barcelona va ser fundat l'any 1881 i es va enderrocar l'any 1901. Font: ENCICLOPÈDIA CATALANA. *Teatre Líric – Sala Beethoven*.

fill-, el senyor Sans -president de la Lliga de Catalunya- i també els presidents de l'Associació Catalanista d'Excursions Científiques i del l'Centre Escolar Catalanista.

Revista 184 (15/03/1888)

Referència 236 p. 66 «Nostres grabats»

Article sobre les il·lustracions fetes pel senyor Solà, que acompanyaran l'obra de Verdaguer *Dietari d'un pelegrí a Terra Santa*.

Revista 191 (30/06/1888)

Referència 248 p. 187-188 «Un catalanista al estranger»

Elogi de l'obra del crític Charles de Tourtoulon que ha permès que la literatura catalana sigui present en el món intel·lectual francès.

Revista 192 (15/07/1888)

Referència 251 p. 206-207 i 210 «Un catalanista al estranger»

Entre d'altres temes, es fa referència a la revista *Revue du Monde Latin*, en català *Revista del Món Llatí*. Aquesta revista comptava com a col·laboradors personalitats distingides de diverses localitats de parla llatina, com ara la reina de Rumania, V.

Revista 197 (30/09/1888)

Referència 258 p. 282 «Crònica general»

Article en el qual s'anuncia la publicació de diversos llibres, d'entre els quals destaquem *Pàtria*, de Jacint Verdaguer.

Revista 197 (30/09/1888)

Referència 260 p. 286-288 i 290 *Mossen Jacinto Verdaguer. Epístola Bibliogràfica*

Biografia de Verdaguer, copiada de la segona edició de la traducció en vers de *L'Atlàntida* que va publicar Justí Pepratx a la llibreria Hachette de París.

Revista 199 (31/10/1888)

Referència 262 p. 314 «Crónica general»

Article sobre la publicació de la traducció francesa, feta per Justí Pepratx, del llibre *Lo somni de Sant Joan*, de Jacint Verdaguer amb un pròleg de Jaume Boixeda²⁴.

Revista 199 (31/10/1888)

Referència 263 p. 319 i 322 «Cansons»

En aquest article es fa referència a la publicació del llibre *Cansons* de Francesc Alió Brea. Aquest, inclou obres de diversos autors destacats, com ara Verdaguer, amb dos cants místics de caire popular; Guimerà; Mestres i Matheu.

Revista 201 (30/11/1888)

Referència 265 p. 359 «Llibres rebuts»

Article sobre l'obra *Aplech de poesias* publicada en el primer volum de *Lo catalanista*²⁵ de Sabadell. Aquesta obra inclou «Poblet», poema de Guimerà i diversos poemes de Verdaguer, dels quals no se n'especifica el nom.

Revista 203 (31/12/1888)

Referència 268 p. 383 «Perpinya»

En l'article, entre d'altres coses, es fa referència a la muntanya que es pot divisar des de Perpinyà: el Canigó. Llavors, l'autor de l'article fa referència a l'obra de gènere èpic *Canigó* de Jacint Verdaguer.

Revista 206 (15/02/1889)

Referència 272 p. 47 (notícia indicada a l'última pàgina de la revista)

Article en el qual es comenta l'aparició de la *Revista Catalana*²⁶.

²⁴ Jaume Boixeda va néixer a Prats de Molló el 1837 i va morir a Perpinyà el 1898. Va ser poeta, capellà del Col·legi de Perpinyà, professor de retòrica i canonge. També va ser col·laborador de la *Revista Catalana*. Era nebot de Gabriel Boixeda, el qual va escriure o traduir unes 108 faules que es publicaven al diari *Le Roussillon*. Font: ENCICLOPÈDIA CATALANA. *Jaume Boixeda*; ENCICLOPÈDIA CATALANA. *Gabriel Boixeda*.

²⁵ *Lo catalanista* és un setmanari en català publicat a Sabadell (des de 04/09/1887 fins 01/12/1895). Els seus col·laboradors pertanyien a la Unió Catalanista (i que van acabar formant part de la Lliga de Catalunya), entitat política fundada al 1891 a Barcelona, la qual s'integrava per varies associacions catalanistes. En destaquem Àngel Guimerà i Jacint Verdaguer.

²⁶ La *Revista catalana* va ser dirigida per Jaume Collell i amb col·laboradors com ara Verdaguer i J. Yxart. Es va publicar des de l'1 de gener de 1889 fins el 10 d'abril de 1892. Font: ENCICLOPÈDIA CATALANA. *Revista catalana*.

Revista 214 (15/06/1889)

Referència 283 p. 166 (nota al peu, narració *Quatre tradicions* de M.ª de Bell-lloc²⁷)

En aquesta nota a peu de pàgina hi podem descobrir una reflexió sobre la tradició de la Creu. L'autor de la nota al peu fa referència, entre d'altres, a l'obra *Canigó* de Jacint Verdaguer, en la qual també es fa referència a la creu com a símbol de victòria.

Revista 217 (31/07/1889)

Referència 285 p. 210 «Crónica general»

En l'article s'anuncia, entre d'altres, la traducció al francès del *Canigó* de Jacint Verdaguer, feta per J. Tolra de Bordas.

Revista 217 (31/07/1889)

Referència 286 p. 211 «Francesch Pelay Briz»

És un article sobre la mort de Francesc Pelagi Briz. Es diu que va morir tan cristianament que fóra envejable, segons va dir Jacint Verdaguer.

Revista 225 (30/11/1889)

Referència 293 p. 343 i 346 «Notes literaries»

Article que expressa la difusió que estava vivint la poesia catalana en aquell moment, ja que s'acabava de publicar *Traducciones poéticas*, que incloïa poemes traduïts al castellà d'autors catalans coneguts i d'altres poetes colombians, a Colòmbia. Veiem com de Verdaguer hi ha les traduccions al castellà de «Vora la mar», «Lo Gayter del Llobregat». L'article conclou fent referència a Verdaguer i al fet que allà ja era bastant conegut degut a les traduccions de les seves obres al castellà, com ara la traducció del *Canigó* feta per Jaume Nogués Taulet al castellà i la del *Somni d'Isabel* feta per Melcior de Palau Catalá.

Revista 225 (30/11/1889)

Referència 294 p. 351 «Llibres rebuts»

Article sobre la traducció francesa de *L'Atlàntida* de Verdaguer feta per Josep Tolrà de Bordas. A l'article de la revista fa referència a les cartes que es varen enviar en el context de confecció de la traducció.

²⁷ M.ª de Bell-lloc o Maria de Bell-lloc és el pseudònim que utilitzava Maria del Pilar Maspons Labrós. Era germana de Francesc Maspons Labrós i cunyada de Francesc Pelagi Briz. Font: ENCICLOPÈDIA CATALANA. *Maria del Pilar Maspons Labrós*.

Seguidament adjuntem una de les cartes a Mistral que Verdaguer envià a Tolrà de Bordas referent a la traducció que aquest va fer al francès:²⁸

Barcelona, 10 abril 1882

Estimadíssim mestre y amich:

Que agradable m'es estada, en los darrers dies de la ja passada setmana del dol y de la tristesa vostra hermosíssima carta. La he llegida deu vegades y donada á llegir á mos amichs, admiradors vostres, y tots m'en donan la mes afectuosa enhorabona.

Quan m'alegro de que us agraden tant mos Idilis, eixes pobres flors boscanes cullides en los ultims temps de mon fadrinatge y en los primers de ma vida sacerdotal, la meytat en l'hort del mas Tona de Riudeperes, hont estiguí ls millors anys de ma vida y l'altra meytat en lo jardinet de la Rectoria de Vinyolas hont estiguí de vicari.

Mes vostre cor es molt mes gran y á la vostra benevolencia y no al oripell de mos versos dech les falagueres frases que ls dedicau.

Grans merces per esta lletra y per la que heu enviada al també benevol crítich de ma afortunada Atlántida, Monsenyor Tolrá.

Me diheu que cante, curta es ma inspiració mes aniré cantant, mentres Deu ho vulla, seguint humil y de lluny vostre lluminós exemple.

Ara poso al teler (trigaré encara deixarho saber) una llegenda sobre Canigó. Son principal protagonista es lo compte Guifre de Cerdanya, que segons diuen les cròniques, vers l'any 1000 matá un seu nebot, fill de Tallaferro, compte de Besalú, per haver entrat avans d'hora en batalla ab los moros, y en expiació de son crim fundà lo monastir de Canigó.

Los monjos, las encantades, la historia y la geografia d'aquest rich tros del Pirineu me donan mes fil del que necessito per teixir una humil llegenda.

Si m' poguesseu vos deixar la lira una temporada, podria esperar quelcom de bo, ara sols espero, ab la ajuda de Deu, portar una garba de versos en l'era de la literatura patria.

Manaume, Ilustre Mestre, y disposau sempre de vostre deixeble y amich que de cor vos estima.

Jacinto Verdaguer, Pbre
v./c. Canuda 14 -2
[Barcelona]

Revista 227 (31/12/1889)

Referència 295 p. 370 «Crónica general»

Article que explica la publicació de «Natzaret», de Jacint Verdaguer. L'obra és un recull de poemes de l'autor.

²⁸ SOLÀ CAMPS, Josep M. i PINYOL TORRENS, Ramon. «Set cartes inèdites de Verdaguer a Mistral». Anuari Verdaguer, vol. 4 p. 7-19.

Revista 228 (15/01/1890)**Referència 298** p. 14 «La torra de Madeloch»

L'article recopila tots els autors que han fet referència en alguna de les seves obres a la torre de Madaloc. Veiem com en el *Canigó* hi ha dues referències a aquesta torre, concretament al cant II i al cant V.

Revista 229 (31/01/1890)**Referència 299** p. 31 «Llibres rebuts»

Es fa referència a l'obra «Natzaret» de Verdaguer, la qual és de caire místic.

Revista 233 (31/03/1890)**Referència 308** p. 90-91 i 93 «Lo gayter del Llobregat»

Es diu que Maria Licer²⁹ va traduir l'episodi del *Canigó* de Verdaguer, titulat «La fada de Miramanda».

Revista 234 (15/04/1890)**Referència 309** p. 107 «Una vetllada musical á Perpinyá»

Article en el qual es fa referència a l'Estudiantina Catalana de Perpinyà. Es diu que va ser dirigida per Justí Pepratx, advocat i fill de Justí Pepratx, pare, el qual va traduir al francès *L'Atlàntida* de Verdaguer.

Revista 238 (15/06/1890)**Referència 311** p. 170 «Crónica general»

Article en el qual s'anuncia el naixement de l'Associació catalanista de Manresa, anomenada Lliga Regional. Es va fer un acte inaugural en el qual hi varen assistir membres de la Lliga de Catalunya entre d'altres personalitats, com ara Jacint Verdaguer i el vicepresident del Centre català de Sabadell.

²⁹ Maria Licer va ser una poetessa italiana d'origen eslav. Sabem que va néixer el 1860 a Treviso, Vèneto, al 1916. Va estar molt interessada per la literatura catalana. És per aquest motiu que va traduir diverses obres a l'italià, com ara el *Canigó* de Verdaguer. Si ens fixem en l'Epistolari Verdaguer, veurem com al 1887 Luigi Bussi, traductor i admirador de Verdaguer, va enviar una carta a Verdaguer, en la qual hi apareixia el nom de Maria Licer i també el nom de Josep Tolrà de Bordas. També veiem com Licer va enviar cartes a Verdaguer al 1886. Font: ENCICLOPÈDIA CATALANA. *Maria Licer*; UVIC. EJV, vol. VI, p. 79 (1887).

Revista 238 (15/06/1890)

Referència 312 p. 171 «Nostres grabats»

Es fa referència a una il·lustració present en aquest mateix número de la revista, titulada *Veus aquí mon cos i ma sang*. Es diu que és de caire místic, i és per aquest motiu que la relacionen amb la figura de Verdaguer, poeta pròpiament místic en algunes de les seves obres.

Revista 240 (15/07/1890)

Referència 314 p. 215-216 Llibres rebuts

S'explica que Josep Yxart va publicar *El año pasado*, obra en la qual s'inclouen diverses obres premiades dels Jocs Florals de l'any anterior, el 1889, com ara de Verdaguer, Briz, Balaguer i Mestres, entre d'altres.

Revista 251 (31/12/1890)

Referència 320 p. 378 «Crónica general»

Article en el qual es fa referència a les obres publicades durant la primera quinzena de desembre de 1890. D'entre totes aquestes, en destaquem les següents: *La boja* de Guimerà, estrenada al Teatre Novetats; *La febre d'or* d'Oller, novel·la de costums i «Betlem» de Verdaguer, primera part dels poemes sobre la infantesa de Jesús.

Revista 254 (15/02/1891)

Referència 323 p. 34 «Antoni Puiggari»

En aquest article es fa una breu biografia d'Antoni Puiggari³⁰, el qual havia mort el 10 de desembre de 1890. Més endavant, explica que ell coneixia molt bé autors catalans, com ara Jacint Verdaguer i Jaume Collell.

Revista 255 (28/02/1891)

Referència 324 p. 50 «Crónica general»

Article en el qual s'anuncia la traducció a l'alemany de *L'Atlàntida* de Verdaguer, duta a terme per Clara Commer.

³⁰ Antoni Puiggari va ser arqueòleg i literat perpinyanès, considerat com un «erudit» segons l'Enciclopèdia Catalana. Font: ENCICLOPÈDIA CATALANA. *Antoni Puiggari*.

Revista 258 (15/04/1891)

Referència 330 p. 102-103 i 106-107 «Necrología de don Pau Bertran y Bros»

Article en el qual es fa referència al l'obra *Somni de Sant Joan*, que són cants místics de Verdaguer. L'autor de l'article en dóna una valoració positiva.

Revista 261 (31/05/1891)

Referència 331 p. 157 «A mossen Jacinto Verdaguer, Pbre. oferintli un exemplar del llibre. Tres englantines»

Poema escrit per Ramon Picó Campamar, el qual el seu títol és una dedicatòria a Verdaguer.

Revista 266 (15/08/1891)

Referència 334 p. 237-238 «De Ripoll a Vich (notas d'un viatjer)»

Ressenya de L. García del Real de l'excursió que va fer de Ripoll a Vic.

Revista 267 (31/08/1891)

Referència 335 p. 251 «A Vich (notas d'un viatjer)»

Ressenya de L. García del Real de l'excursió que va fer a Vic.

Revista 274 (15/12/1891)

Referència 341 p. 353-354 «Crónica general»

Es fa referència a la mort de l'exemperador de Brasil, Pere de Braganza, el qual va morir a París als seixanta-sis anys. Més endavant, es comenta que en una ocasió va viatjar a Barcelona per conèixer a Jacint Verdaguer, del qual n'era un gran admirador, sobretot de la seva obra anomenada *L'Atlàntida*.

Revista 278 (15/02/1892)

Referència 346 p. 47 «Nostres grabats»

Article en el qual es relaciona la il·lustració dedicada de Sant Guillem de Combret amb el poema *Canigó* de Verdaguer. Ambdós tracten de la tradició de la campana.

Revista 281 (31/03/1892)

Referència 347 p. 81-82 «Crónica general»

S'anuncia la constitució de l'Assemblea de la Unió Catalanista a Manresa. L'article fa referència a les «Bases de Manresa» o «Bases per a la Constitució Regional Catalana»,

que es varen discutir en assemblea entre el 25 i 27 de març de 1892. D'entre els que estaven a favor de l'aplicació d'aquestes bases, en destaquem Jacint Verdaguer i Àngel Guimerà.

Revista 283 (30/04/1892)

Referència 351 p. 114-115 «Don Antoni Aulestia»

Article en el qual es fa referència a Antoni Aulèstia Pijoan³¹. En l'article, es fa una biografia psicològica d'Aulèstia, i més endavant veiem com es fa referència al seu llibre en dos volums anomenat *La Història de Catalunya*, el qual es publicà per parts en la revista *La Il·lustració Catalana*.

Revista 283 (30/04/1892)

Referència 352 p. 119 i 122-123 «Una excursió a Olot»

Crònica que relata l'excursió que va fer Carles Bosch de la Trinxeria, autor de l'article, a Olot. Cap al final de l'article, veiem que l'autor fa referència a Besalú, des d'on es pot veure el santuari on Jacint Verdaguer va concebre el poema *Canigó*.

Revista 288 (15/07/1892)

Referència 361 p. 194-198 «Popularitats»

Article en el qual es fa referència a la poesia popular, entre d'altres, i també als autors que fan aquest tipus de poesia, que són Jacint Verdaguer, Àngel Guimerà i Riera i Bertran, entre d'altres.

Revista 301 (31/01/1893)

Referència 374 p. 26-27 «Entre'ls bergadans»

Ressenya de l'excursió que va fer L. García del Real a Berga.

Revista 304 (15/03/1893)

Referència 376 p. 76-78 «Á Mataró»

Ressenya de l'excursió que va fer L. García del Real a Mataró.

³¹ Antoni Aulèstia Pijoan va néixer a Reus l'any 1849 i va morir a Barcelona l'any 1908. Va ser escriptor i historiador. Va formar part de l'Associació Catalanista d'Excursions Científiques, ja que la natura de la pàtria catalana el fascinava. Font: ENCICLOPÈDIA CATALANA. *Antoni Aulèstia Pijoan*.

Revista 307 (30/04/1893)

Referència 377 p. 127 «Llibres rebuts»

Article que fa referència a la publicació de *Deu cançonetes* de Joan Gay. Es tracta de deu melodies inspirades en poemes de Verdaguer, Guimerà i Matheu entre d'altres.

Revista 308 (15/05/1893)

Referència 378 p. 131 «Constantí Llobart»

Biografia de Constantí Llobart, en honor a la seva mort. Aproximadament a la meitat de l'article, veiem com l'autor de l'article fa referència a les obres o traduccions que Llobart tenia a mig fer i que no va poder acabar degut a la seva mort. Entre d'altres, cal destacar que estava traduint el *Canigó* de Jacint Verdaguer al Llemosí³².

Revista 309 (31/05/1893)

Referència 379 p. 146-147 «Discours d'ou capoulié en Felis Gras»

Discurs en occità de Félix Gras escrit en el context del centenari Jocs Florals de Barcelona. S'adreça al Bisbe de Vic, el qual en aquells moments era el president dels Jocs Florals i als mantenidors. Parla de la relació entre la Provença i els literats catalans i cita, entre d'altres, Verdaguer i *L'Atlàntida*.

Revista 311 (30/06/1893)

Referència 382 p. 183 i 186 «La tradició romana en la basílica de Santa Maria de Ripoll»

Article que fa referència al monestir de Santa Maria de Ripoll. En un moment concret de l'obra, veiem que l'autor, Josep Puig Cadafalch, fa referència a Jacint Verdaguer: compara l'obra estructural de la Basílica Olivana amb el següent parell de versos:

«dexan la espasa los guerrers per l'eyna
del manobra, la llansa pe'l magall.»

Revista 314 (15/08/1893)

Referència 387 p. 226-227 «Una excursió al Conflent (Rosselló)»

Ressenya de Carles Bosch de la Trinxeria de l'excursió que va fer al Conflent –Rosselló.

³² El Llemosí era un dels dialectes de l'occità, parlat a la província del Llemosí. Font: ENCICLOPÈDIA CATALANA. *Llemosí*.

Revista 318 (15/10/1893)**Referència 390** p. 303 «Llibres rebuts»

S'informa sobre la publicació de la traducció al francès de *L'Atlàntida* de Verdaguer, a càrrec de Justí Pepratx. L'autor de l'article afegeix que Pepratx va conservar la mètrica original tot adaptant-la a la literatura francesa.

Revista 320 (31/10/1893)**Referència 391** p. 2 «Crònica general»

Article en el qual es recorden els principals llibres catalans que s'havien publicat recentment. Un d'ells és el llibre *La fugida d'Egipte*, de Jacint Verdaguer. Es tracta d'un recull de poesies que, en el seu conjunt, formen l'últim llibre de la trilogia *Jesús Infant*, del mateix autor.

Revista 322 (15/02/1894)**Referència 394** p. 47 «Llibres rebuts»

S'anuncia la publicació de Jacint Verdaguer *Roser de tot l'any. Dietari de Pensaments religiosos*. Es tracta d'un recull de poemes que va fer el propi Verdaguer, els quals havia publicat diàriament a *La veu de Catalunya*.

4. Narcís Oller: Ressenyes/comentaris de les obres

Revista 22 (10/02/1881)

Referència 37 p. 175 «Consistori dels Jocs Florals de Barcelona. Premis extraordinaris»

Oller, secretari dels Jocs Florals de 1881 (10/02/1881). Suplement al cartell dels Jocs Florals.

Revista 34 (10/06/1881)

Referència 49 p. 267 i 270 «Periódichs i Periodistas»

Traducció d'Oller d'un article de Léon Gozlan publicat al diari francès *Le Figaro*.

Revista 39 (30/07/1881)

Referència 52 p. 314-315 «La desconsolada»

Traducció que Oller va fer de la novel·la de Benjamin Barbé (Benjamin Barbé és el pseudònim d'Alexandre Dumas, fill). La va publicar per primera vegada en diverses entregues a la *Il·lustració Catalana*, 1881. Segona edició: Barcelona: Estampa de La Academia, de E. Ullastres, 1882.

Revista 44 (20/09/1881)

Referència 56 p. 354-355 «La desconsolada»

Traducció que Oller va fer de la novel·la de Benjamin Barbé (Benjamin Barbé és el pseudònim d'Alexandre Dumas, fill). La va publicar per primera vegada en diverses entregues a la *Il·lustració Catalana*, 1881. Segona edició: Barcelona: Estampa de La Academia, de E. Ullastres, 1882.

Revista 46 (10/10/1881)

Referència 58 p. 371 «La desconsolada»

Traducció que Oller va fer de la novel·la de Benjamin Barbé (Benjamin Barbé és el pseudònim d'Alexandre Dumas, fill). La va publicar per primera vegada en diverses entregues a la *Il·lustració Catalana*, 1881. Segona edició: Barcelona: Estampa de La Academia, de E. Ullastres, 1882.

Revista 47 (20/10/1881)

Referència 59 p. 379 i 382 «La desconsolada»

Traducció que Oller va fer de la novel·la de Benjamin Barbé (Benjamin Barbé és el pseudònim d'Alexandre Dumas, fill). La va publicar per primera vegada en diverses entregues a la *Il·lustració Catalana*, 1881. Segona edició: Barcelona: Estampa de La Academia, de E. Ullastres, 1882.

Revista 49 (10/11/1881)

Referència 61 p. 395 «La desconsolada»

Traducció que Oller va fer de la novel·la de Benjamin Barbé (Benjamin Barbé és el pseudònim d'Alexandre Dumas, fill). La va publicar per primera vegada en diverses entregues a la *Il·lustració Catalana*, 1881. Segona edició: Barcelona: Estampa de La Academia, de E. Ullastres, 1882.

Revista 50 (20/11/1881)

Referència 63 p. 402-403 «La desconsolada»

Traducció que Oller va fer de la novel·la de Benjamin Barbé (Benjamin Barbé és el pseudònim d'Alexandre Dumas, fill). La va publicar per primera vegada en diverses entregues a la *Il·lustració Catalana*, 1881. Segona edició: Barcelona: Estampa de La Academia, de E. Ullastres, 1882.

Revista 51 (30/11/1881)

Referència 64 p. 411 «La desconsolada»

Traducció que Oller va fer de la novel·la de Benjamin Barbé (Benjamin Barbé és el pseudònim d'Alexandre Dumas, fill). La va publicar per primera vegada en diverses entregues a la *Il·lustració Catalana*, 1881. Segona edició: Barcelona: Estampa de La Academia, de E. Ullastres, 1882.

Revista 52 (10/12/1881)

Referència 65 p. 418-419 «La desconsolada»

Traducció que Oller va fer de la novel·la de Benjamin Barbé (Benjamin Barbé és el pseudònim d'Alexandre Dumas, fill). La va publicar per primera vegada en diverses entregues a la *Il·lustració Catalana*, 1881. Segona edició: Barcelona: Estampa de La Academia, de E. Ullastres, 1882.

Revista 53 (20/12/1881)

Referència 66 p. 427 i 430-431 «La desconsolada»

Traducció que Oller va fer de la novel·la de Benjamin Barbé (Benjamin Barbé és el pseudònim d'Alexandre Dumas, fill). La va publicar per primera vegada en diverses entregues a la *Il·lustració Catalana*, 1881. Segona edició: Barcelona: Estampa de La Academia, de E. Ullastres, 1882.

Revista 54 (01/01/1882)

Referència 68 p. 11 «Lo coixí»

Es tracta d'una narració, la qual va ser traduïda per Oller. Ell la va traduir com a «Lo coixí», originalment «L'oreiller», de Louis Lurine. «L'oreiller» –l'original– va ser publicat en un llibre que incloïa diverses narracions breus de Louis Lurine, que és el següent: LURINE, Louis. «L'oreiller». Dins: *Ici on l'aime*. París: 1861, p. 230-243.

Revista 55 (15/01/1882)

Referència 69 p. 30 «Lo coixí»

Es tracta d'una narració, la qual va ser traduïda per Oller. Ell la va traduir com a «Lo coixí», originalment «L'oreiller», de Louis Lurine. «L'oreiller» –l'original– va ser publicat en un llibre que incloïa diverses narracions breus de Louis Lurine, que és el següent: LURINE, Louis. «L'oreiller». Dins: *Ici on l'aime*. París: 1861, p. 230-243.

Revista 59 (15/03/1882)

Referència 76 p. 87 i 90 «Nosce Te Ipsum»

Narració. OC Oller, *Notes de color*, p. 80-83.

Revista 69 (30/08/1882)

Referència 92 p. 247 i 250 «Carta de Vichy»

Carta en la qual Narcís Oller es dirigeix al director de la revista, Carles Sampons, i explica les seves vivències a la localitat de Vichy, on havia anat amb la seva dona. En aquesta carta fa referència a dos autors francesos els quals admirava molt: Amicis, el qual traduirà més endavant, i Gautier. Tanmateix descriu els serveis que posseïa Vichy. Aquesta carta només es va publicar a la revista, no pertany a cap obra.

Revista 78 (15/01/1883)**Referència 103** p. 14-15 «Comissió del monument a Clavé»

S'explica que es va fer un monument a Josep Anselm Clavé³³, pel fet de ser patriòtic i pel fet de considerar-se un dels «fills de Catalunya». Clavé era de família humil, tot i que es va fer autodidacta. D'aquesta manera va passar a ser un músic, poeta i polític de renom. Va passar a ser, doncs, un mirall per a les classes humils i treballadores i un exemple a seguir pels capitalistes. Va ser escrit pels següents autors: Àngel Guimerà, Narcís Oller, Joseph Rodoreda, Mariano Obiols, Anton Fargas Soler, Andreu Vidal Roger, Pere Pascual, Maurici Vidal, Francisco Riba Lledó, Frederic Josep Garriga, Josep Gassó Marti, Josep Joan Cabot, Josep Ferrer Soler, Ferran Marigó, Frederic Soler, Joseph Ribera, Joaquim Riera Bertrán, Francesc Matheu, Climent Cuspinera, Joseph Pamias, Rosendo Arús, Emili Vilanova, Manel Lasarte, Joseph Roca Roca, Eusebi Pascual Casas, † Carlos Sampons, F. de P. Urgell, Alfredo Garda Lopez, Carlos Frontaura, Joseph M.ª Serrate.

Revista 80 (15/02/1883)**Referència 107** p. 38 i 39 «Una visita»

Narració. OC Oller, *Notes de color*, p. 65-69.

Revista 84 (15/04/1883)**Referència 109** p. 103 i 106 «La calavera»

Narració. OC Oller, *Notes de color*, p. 111-118.

Revista 86 (15/05/1883)**Referència 114** p. 134-135 «La calavera»

Narració. OC Oller, *Notes de color*, p. 111-118.

Revista 87 (31/05/1883)**Referència 117** p. 151-154 «La calavera»

Narració. OC Oller, *Notes de color*, p. 111-118.

³³ Va néixer a Barcelona l'any 1824 i va morir al 1874. Font: ENCICLOPÈDIA CATALANA. *Josep Anselm Clavé*.

Revista 99 (30/11/1883)

Referència 133 p. 347-348 «El beso»

Traducció de *El beso* d'Albert Savine. L'obra original és: SAVINE, ALBERT. *El Beso*. Editorial Giraud, 1884.

Revista 100 (15/12/1883)

Referència 134 p. 347-348 «El beso»

Traducció de *El beso* d'Albert Savine. L'obra original és: SAVINE, ALBERT. *El Beso*. Editorial Giraud, 1884.

Revista 101 (31/12/1883)

Referència 136 p. 381 «El beso»

Traducció de *El beso* d'Albert Savine. L'obra original és: SAVINE, ALBERT. *El Beso*. Editorial Giraud, 1884.

Revista 116 (15/08/1884)

Referència 147 p. 227-230 «Mon primer sarau»

Narració. OC Oller, *Records de noi*, p. 313-317.

Revista 122

Referència 153 p. 332-334 «La bufetada»

Novel·la curta. OC Oller, *La bufetada*, p. 795-813.

Revista 123

Referència 154 p. 348-350 «La bufetada»

Novel·la curta. OC Oller, *La bufetada*, p. 795-813.

Revista 124

Referència 155 p. 365-366 «La bufetada»

Novel·la curta. OC Oller, *La bufetada*, p. 795-813.

Revista 125

Referència 156 p. 381-382 «La bufetada»

Novel·la curta. OC Oller, *La bufetada*, p. 795-813.

Revista 131 (31/03/1885)

Referència 165 p. 93 i 94 «L'amor als llibres»

Traducció d'una narració d'Edmondo de Amicis.

Revista 134 (15/02/1886)

Referència 172 p. 135 «De pillo á pillo» -més endavant anomenada «De murri a murri»-

Narració. OC Oller, *De tots colors*, p. 139-140.

Revista 136 (15/03/1886)

Referència 178 p. 163 «La dobleta d'or»

Traducció d'Oller de la narració *Le Louis d'or*, de François Coppée.

Revista 139 (30/04/1886)

Referència 188 p. 215 i 218 «Memòries d'un nihilista»

Traducció d'Oller de *Memòries d'un nihilista* d'Isaac Pavlovsky. Aquesta la podem trobar a: OC Oller, *Memòries d'un nihilista*, p. 457-485.

Revista 140 (15/05/1886)

Referència 191 p. 231 i 234-235 «Memòries d'un nihilista»

Traducció d'Oller de *Memòries d'un nihilista* d'Isaac Pavlovsky. Aquesta la podem trobar a: OC Oller, *Memòries d'un nihilista*, p. 457-485.

Revista 141 (31/05/1886)

Referència 192 p. 246-247 i 250 «Memòries d'un nihilista»

Traducció d'Oller de *Memòries d'un nihilista* d'Isaac Pavlovsky. Aquesta la podem trobar a: OC Oller, *Memòries d'un nihilista*, p. 457-485.

Revista 142 (15/06/1886)

Referència 194 p. 258-259 «Memòries d'un nihilista»

Traducció d'Oller de *Memòries d'un nihilista* d'Isaac Pavlovsky. Aquesta la podem trobar a: OC Oller, *Memòries d'un nihilista*, p. 457-485.

Revista 143 (30/06/1886)

Referència 196 p. 275 i 278-279 «Memòries d'un nihilista»

Traducció d'Oller de *Memòries d'un nihilista* d'Isaac Pavlovsky. Aquesta la podem trobar a: OC Oller, *Memòries d'un nihilista*, p. 457-485.

Revista 144 (15/07/1886)

Referència 199 p. 298-2990 Prefaci a «Memòries d'un nihilista»

Traducció d'Oller de *Memòries d'un nihilista* d'Isaac Pavlovsky. Aquesta la podem trobar a: OC Oller, *Memòries d'un nihilista*, p. 457-485.

Revista 149 (30/09/1886)

Referència 201 p. 371 i 374-375 i 378 «Lo drama de Vallestret»

Narració. OC Oller, *De tots colors*, p. 152-162.

Revista 151 (31/10/1886)

Referència 203 p. 402-403 «En Baldomer Galofre»

OC Oller, *Prosa vària*, p. 438-440.

Revista 156 (15/01/1887)

Referència 208 p. 487 i 490 «Lo darrer llibre»

Traducció d'una narració d'Alphonse Daudet.

Revista 158 (15/02/1887)

Referència 211 p. 35 *Poemets en prosa. L'execució de Troppman*

TURGUÉNEV, Ivan S. *Poemets en prosa. L'execució de Troppmann*. Traducció de Narcís Oller. Barcelona: La Catalana, 1896.

Revista 163 (30/04/1883)

Referència 216 p. 114-115 «Un cop de sabre»

Narració que no consta publicada a les Obres Completes d'Oller.

Revista 165 (31/05/1887)

Referència 219 p. 147-150 «Gangues de l'ofici»

Narració. OC Oller, *De tots colors*, p. 162-167.

Revista 165 (31/05/1887)

Referència 219 p. 147-150 «Gangues de l'ofici»

Narració. OC Oller, *De tots colors*, p. 162-167.

Revista 179 (31/12/1887)

Referència 225 p. 371 «Enric Galwey»

Narració. OC Oller, *Dispersos i inèdits*, p. 645-647.

Revista 179 (31/12/1887)

Referència 226 p. 374 «Una llegenda de l'Englantina»

Narració que no consta publicada a les Obres Completes d'Oller.

Revista 192 (15/07/1888)

Referència 250 p. 203-205 «La mort d'en Tallada»

Narració. OC Oller, *De tots colors*, p. 167-171.

Revista 193 (31/07/1888)

Referència 254 p. 219 i 222 «En Josep Estruch»

Narració. OC Oller, *Prosa varia*, p. 440-443.

Revista 202 (25/12/1888)

Referència 266 p. 363 «Crepuscle d'hivern»

Narració. OC Oller, *Figura i paisatge*, p. 194-196.

Revista 207 (28/02/1889)

Referència 275 p. 62-63 «Monument a Claris»

A l'article s'explica el motiu pel qual es pretenia fer el monument a Pau Claris. Es donen diverses raons, com ara que era un gran exemple a seguir pel patriotisme català, per ser una persona que, en plena decadència, defensava el catalanisme i feia de veu del poble català, tot reivindicant les llibertats del poble.

L'article va signat per: Francisco de P. Rius i Taulet (president), Antoni de Bofarull (vicepresident), Gayetá Vidal de Valenciano, Joseph Coroleu, Àngel Guimerà, Francisco Miquel Badia, Narcís Oller, Joseph Yxart, Pere Pascual, Joaquim Riera Bertran, Conrat Roure, Felip Dalmasas, Carles Pirozzini (secretari).

Revista 208 (15/03/1889)

Referència 276 p. 67-70 «Historia Bilingüe»

Narració. OC Oller, *Al llapis i a la ploma*, p. 227-232.

Revista 213 (31/05/1889)

Referència 282 p. 150-151 «A cals padrins»

Narració. OC Oller, *Al llapis i a la ploma*, p. 232-235.

Revista 219 (31/08/1889)

Referència 291 p. 246-247 «De Rússia a l'exposició a cavall»

Traducció d'Oller d'un article d'Isaac Pavlovsky publicat al diari francès *Le Figaro* el 20 de juliol de 1889.

Revista 233 (31/03/1890)

Referència 307 p. 83-85 «Eleonora Duse»

Narració. OC Oller, *Prosa varia*, p. 443-447.

Revista 235 (30/04/1890)

Referència 310 p. 118-119 «La fàbrica»

Narració. OC Oller, *Figura i paisatge*, p. 196-200.

Revista 240 (15/07/1890)

Referència 313 p. 206-207 «Un malentès»

Traducció d'una narració d'Alphonse Daudet.

Revista 286 (15/06/1892)

Referència 358 p. 163 i 165 «En candelero»

Traducció d'una narració de José María de Pereda.

Revista 297 (30/11/1892)

Referència 370 p. 338-342 *La febre d'or*

Narració. OC Oller, *La febre d'or*, p. 319-605.

Revista 298 (15/12/1892)

Referència 371 p. 362-363 «La exposició nacional d'indústries artístiques»

Narració que no consta publicada a les Obres Completes d'Oller.

Revista 323 (28/02/1894)

Referència 395 p. 50-54 «La revolució de setembre»

Narració. OC Oller, *Records de noi*, p. 323-335.

5. Narcís Oller: Comentaris de les recepcions

Revista 8 (20/09/1880)

Referència 5 p. 63 «Redacció de novas»

S'explica que el conjunt de periodistes del *Diari Català* han tingut la idea de crear el Primer Congrés Catalanista. Seguidament, es fan explícites les tres bases d'aquest congrés. Si ens mirem aquest fet amb perspectiva històrica, veurem com va ser una assemblea que va tenir lloc entre el 9 d'octubre de 1880 i el 14 de novembre de 1880. L'objectiu del Primer Congrés Catalanista era de fixar el catalanisme, per tal de poder tenir veu en l'àmbit polític. Més endavant es fa referència a uns quants membres que formaren part del congrés. Arribats a aquest punt veiem com Narcís Oller s'encarregava de la part econòmica del congrés.

Càrrec	Nom/s
Propaganda	Joaquim Riera Bertran (president)
	Joan Maluquer Viladot (secretari)
Responsables del local	Josep Maria Pellicer
	Felip Pirozzini
Economistes	Narcís Oller
	Pere Ravetllat

Revista 9 (30/09/1880)

Referència 7 p. 71 «Novas»

L'article descriu com Carles Pirozzini Martí va organitzar una vetllada musical i literària a casa seva. Hi van assistir artistes, escultors, pintors. Tots ells varen ser obsequiats pel senyor Pirozzini per la seva contribució en la cultura catalana i en l'art en general.

Revista 10 (10/10/1880)

Referència 9 p. 79 «Novas»

S'explica la inauguració del Centre Aribau, en la qual hi assistiren poetes com ara Àngel Guimerà i Narcís Oller, diversos músics i la premsa.

Revista 14 (20/11/1880)

Referència 18 p. 106 «Crònica general»

El text fa referència a la candidatura presentada per Jacint Verdaguer al càrrec de mantenidor dels Jocs Florals. Segons l'article, s'hi van presentar dues candidatures. En la candidatura de Jacint Verdaguer s'hi van presentar Joaquim Rubió i Ors, Ramon Picó i Campamar, Frederic Soler –que constava en les dues candidatures– Lluís Domènech, Narcís Oller i Moragas. Va acabar guanyant la candidatura de Verdaguer, de manera que tots els que es presentaven amb ell van passar a tenir un càrrec en el marc dels Jocs Florals –a mode d'exemple, veiem com Narcís Oller va esdevenir secretari del consistori dels Jocs Florals.

Revista 14 (20/11/1880)

Referència 19 p. 107 i 110 «Bibliografia. Jochs Florals de Barcelona 1880»

Al llarg de l'article es fa referència als Jocs Florals d'aquell any (1880) i es van citant els premis que diversos autors han obtingut. En un dels paràgrafs d'aquest llarg article, es fa referència a Narcís Oller, i s'explica que va guanyar un premi per la novel·la *Isabel de Galceran*. El periodista dona la seva opinió dient que l'obra té un argument senzill però interessant. A més a més, afegeix que Oller desperta la curiositat del lector a cada pàgina de la novel·la.

Revista 15 (30/11/1880)

Referència 21 p. 119 «Novas»

S'explica com s'estructurarà el Consistori dels Jocs Florals de l'any següent (1881):

Jacint Verdaguer	President
Ramon Picó Campanar	Vicepresident
Lluís Domènech, Jacint Torres i Reyató, Jacint Laporta i Francesc Matheu	Vocals
Narcís Oller	Secretari

Revista 15 (30/11/1880)

Referència 22 p. 120 «Novas»

En l'article s'incideix en el fet que la Societat del Rat Penat³⁴ –Lo Rat-Penat– va demanar a la redacció/direcció de la *Il·lustració Catalana* d'enviar-los un llistat de llibres, per englobar-los a la seva biblioteca. D'entre aquests llibres en destaca *Croquis del natural* i *Isabel de Galceran* de Narcís Oller.

Revista 19 (10/01/1881)

Referència 26 p. 151 «Consistori dels Jocs Florals de Barcelona (1881)»

Es tornen a comentar breument els càrrecs que ocuparan diverses personalitats en el marc del Consistori dels Jocs Florals de 1881.

Jacint Verdaguer	President
Ramon Picó Campanar	Vicepresident
Lluís Domènech, J. Torres i Reietó, Jacint Laporta i Francesc Matheu	Vocals
Narcís Oller	Secretari

Revista 19 (10/01/1881)

Referència 27 p. 152 «Novas»

Es descriu una reunió del Congrés Catalanista, a la qual varen assistir-hi, entre d'altres, Valentí Almirall com a president del Congrés Catalanista; Ramon Picó Campamar (vicepresident) com a president del Consistori dels Jocs Florals, ja que Verdaguer no hi havia pogut assistir per motius que no s'especifiquen; Narcís Oller va assistir-hi com a secretari i Àngel Guimerà, segons la revista, hi assistí com a «nou acadèmic» juntament amb Adolf Blanch i Antoni de Bofarull, entre d'altres. L'objectiu de la reunió de totes aquestes personalitats, va ser constituir l'Acadèmia de la llengua catalana. D'aquesta manera, Joaquim Rubió passà a ser president d'edat i Àngel Guimerà passà a ser-ne secretari.

³⁴ La «Societat del Rat Penat» té origen a València l'any 1878 amb l'objectiu d'impulsar activitats relacionades amb la cultura, per tal de difondre les idees de la Renaixença a València. És per aquest motiu que la «Societat del Rat Penat» demana un llistat de llibres de temes propis de la Renaixença catalana. Font: ENCICLOPÈDIA CATALANA. *Lo Rat-Penat*.

Revista 20 (20/01/1881)

Referència 35 p. 159 «Llibres rebuts»

El periodista dóna la seva opinió dient que hi ha una falta de novel·listes bons en llengua catalana. Tot seguit, fa una crítica a diverses novel·les que considera que no són pròpies d'un «novel·lista complet». Són: *La vida en lo camp*, de Gayetà Vidal; *La orfeneta de Menargues*, d'Antoni Bofarull.

Al següent paràgraf, el crític diu que tant Riera, Oller, Penya, Briz, Genís i d'altres que l'autor no cita, són els únics models de novel·lista que hi ha a Catalunya.

Revista 23 (20/02/1881)

Referència 38 p. 183 «Las festas de la Candelera en Valls»

Es tracta d'una crònica de les festes de la Candelera de Valls (Camp de Tarragona). Cap al final de l'article, es fa referència a la vetllada literària en els salons del Casino català, en la qual hi van assistir poetes de gran renom, com ara Matheu, Oller i Yxart.

Revista 31 (10/05/1881)

Referència 44 p. 242 «Crónica general»

El periodista, Ramon E. Bassegoda, fa una crítica als Jocs Florals, dient que van ser un fracàs aquell any (1881). Ell afirma que foren premiades novel·les per majoria de vots. Es diu que Oller menysté el mèrit de les composicions premiades. Ramon E. Bassegoda no està d'acord amb el tracte per part del jurat amb els premiats, ja que el jurat es dedicà, segons l'autor, a fer veure els errors que hi havia en les obres premiades.

Revista 50 (20/11/1881)

Referència 62 p. 402 «Crónica general»

Bassegoda explica que el Consistori dels Jocs Florals de Barcelona renovarà els jutges que atorgaven els premis –o membres del Cos d'Adjunts dels Jocs Florals–, malgrat que Narcís Oller hi continua essent present, ja que no exercia com a jutge, sinó que havia realitzat les funcions de secretari. El Cos d'Adjunts, doncs, va passar a ser format per: Frederic Soler, Josep Feliu i Codina, Joan Batista Ferrer, Antoni Careta i Vidal, Manuel Angelon i Carles Pirozzini. Tot seguit es nombren un seguit de persones que faran de substituïts dels membres del Cos d'Adjunts en cas de necessitat.

Revista 57 (15/02/1882)

Referència 72 p. 58 «Jochs Florals de Barcelona»

L'autor de l'article fa un elogi a Verdaguer pel seu discurs presidencial en prosa pronunciat en els Jocs Florals de 1881. Podem afegir també que fa una descripció de tal discurs, el qual inclou símbols patriòtics, com ara el personatge històric Jaume I. Quant a Narcís Oller, l'autor opina que la lectura dels premis que va fer ell i altres membres del Consistori, va ser molt repetitiva i llarga quan es reflexionava sobre les dificultats que van tenir per poder escollir el guanyador.

Revista 58 (01/03/1882)

Referència 75 p. 66 «Crònica general»

S'explica que la novel·la de Benjamin Barbé *La desconsolada* (en castellà), traduïda per Narcís Oller al català, acabava d'ésser publicada.

Revista 60 (15/04/1882)

Referència 78 p. 111 «Llibres rebuts»

En aquest article es fa referència al *Calendari Català* de 1882, el qual inclou un recull d'articles i poemes de reputats catalans, mallorquins i valencians. Una de les obres que inclou el Calendari de 1882 és «L'escultor de la Verge de Montserrat», de Jacint Verdaguer, una llegenda sobre l'origen de la Moreneta. Continuant amb les narracions teatrals, en sobresurt un fragment d'una tragèdia escrita per Àngel Guimerà. Quant a la prosa, en destaca un escrit d'Oller sobre una novel·la inèdita que estava escrivint en aquell moment per fer-ne una posterior publicació.

Revista 73 (30/10/1882)

Referència 97 p. 310-311 «La Papallona. Per Narcís Oller»

Article organitzat en diversos capítols en els quals es comenta la novel·la de Narcís Oller, *La Papallona*.

Revista 84 (15/04/1883)

Referència 110 p. 111 «Llibres rebuts»

S'explica la publicació de les obres premiades al certamen de l'Ateneu Igualadí de la Classe Obrera. Aquest llibre també inclou el discurs de Guimerà, president del jurat. Més endavant es fa referència a la *Revista literària*, catalana, la qual en aquell moment

portava tres publicacions. Aquesta revista incloïa articles d'escriptors de renom, com ara Oller i Guimerà.

Revista 85 (06/05/1883)

Referència 112 p. 126 i 127 «Assortiment d'obres catalanes o referents a Catalunya»
Es tracta d'un llistat de les obres que es trobaven a la venda a la Llibreria Nacional i Extranger de Barcelona. De Verdaguer hi trobem: *Cançons de Montserrat*, *Llegenda de Montserrat* i *l'Atlàntida*. També hi podem trobar l'obra de Josep Tolrà de Bordas que fa referència a Verdaguer *Une épopée catalane au XIX siècle. L'Atlantide de don Jacinto Verdaguer*. Quant a Oller trobem *La papallona* i *Croquis del natural*. Tanmateix trobem la traducció que va fer de l'obra de Benjamin Barbé, *La desconsolada*.

Revista 89 (30/06/1883)

Referència 120 p. 183 i 186-187 «Aplech de catalanistas francesos y espanyols al Rosselló» (1a part)

És una crònica dels actes patriòtics celebrats al Rosselló entre el 17 i 18 de juny de 1883. D'entre tots aquests actes en destaquem la sessió literària del dia 17, que es va encetar amb un discurs de Mr Pepratx en francès, el qual va concloure parlant amb català i dient que a partir d'aquell moment el català prendria embranzida i es parlaria a tota la Catalunya Nord. En l'acte hi van assistir els dos secretaris de la comissió francesa i catalana, que són Amadeu Reynés i Narcís Oller, respectivament. Tot seguit es va fer la lectura de diverses obres, com ara dos cants del poema *Canigó* de Verdaguer per primer cop en públic. Més endavant, es descriu el paisatge de la Catalunya Nord. Es fa referència a un dels poemes de Verdaguer presents en el *Canigó*, en el qual apareixen tres rius de Catalunya Nord –entre d'altres elements paisatgístics–, els quals l'autor els compara amb les cordes d'una lira. Vegem-ho:

*«Té á esquerra les cendroses, vitíferes Corberes
que al Pirineu, com branques, se pujan á empeltar,
á dreta les florides, granítiques Alberes;
lo Rosselló es un arch de dues cordilleres
que té per corda'l mar.
Es una immensa lira que en eixa platja estesa
vessanta d'armoníes deixá algun deu marí,
lo Canigó es lo pom, les cordes que'l cerç besa
son los tres rius que roncan lliscant per la devesa,
lo Tech, la Tet, l'Aglí.»*

Fragment del *Canigó*, de Jacint Verdaguer³⁵

Continuant amb el contingut de l'article, veiem que més endavant es fa la crònica d'un dinar organitzat per la Secció del Rosselló del Club alpi francès i les societats literàries de Perpinyà. Es fa referència al fet que Verdaguer ocupava lloc a la taula presidencial. Tot seguit, s'explica que van obsequiar a Verdaguer i a Àngel Guimerà amb una corona de llorer, entregada pel germà de Mr. Pepratx. Al llarg d'aquest dinar, Jaume Collell va recitar algun fragment del *Canigó* de Verdaguer.

Revista 96 (15/10/1883)

Referència 125 p. 294 «Crònica general»

L'autor de l'article explica que ja s'havia entrat en un nou any acadèmic –i que, per tant, ja s'havia tornat a l'«activitat intel·lectual» suspesa durant l'estiu. Un catedràtic de la facultat de medicina, Carles de Sioniz, va pronunciar un discurs per encetar aquest nou any acadèmic. L'autor també explica que Narcís Oller havia entrat en aquest nou any acadèmic amb la publicació de *Notes de Color*.

Revista 96 (15/10/1883)

Referència 126 p. 294 «Nostres gravats»

A l'article s'explica que s'ha publicat a la revista el retrat d'Oller, en homenatge a ell i a les seves obres. A l'article es detalla també que en aquell mateix número de revista s'hi pot trobar un fragment de la novel·la *Notes de color*, amb el pròleg escrit pel seu cosí, Josep Yxart.

³⁵ Font: CERVANTESVIRTUAL. Canigó: *Llegenda pirenyca del temps de la Reconquista. Cant sisé*.

Revista 96 (15/10/1883)

Referència 127 p. 299 i 302-303 «Notes de color. Per Narcís Oller y Moragas»

L'article, escrit per Josep Yxart, és el pròleg del llibre *Notes de color* de Narcís Oller. Al llarg d'aquest escrit, veiem com Yxart fa referència a altres novel·les d'Oller que s'havien basat en fets reals (igual que *Notes de color*) com ara *Lo vailet del pa*. També fa referència a aspectes de la seva biografia, com ara que ell no havia escrit res en català abans de la seva primera publicació en català de l'article «La policia urbana» a la revista *La Renaixensa*. Tot seguit, Yxart fa referència a diverses obres seves, com ara *L'angoixa* i *Indiscreció*, entre d'altres.

Revista 105 (29/02/1884)

Referència 141 p. 51-52 i 54 «Mr Albert Savine»

Al principi s'explica una mica la ideologia de Savine. És un autor i traductor francès que es dedicà a transmetre la literatura catalana a la cultura francesa. Després, fent referència a l'art de la traducció, es comenta que hi havia cinc edicions de *L'Atlàntida* de Verdaguer s'estava o ja s'havia traduït a diversos idiomes: Albert Savine l'havia traduït al francès (prosa); Peprax l'havia redactat en vers; Guitton Talamel l'estava traduint al provençal; Bonaparte-Wyse a l'anglès i els senyors Sabattini i Sugneri, a l'italià. L'autor de l'article opina que les traduccions fan que es perdi la originalitat i particularitat del llibre, el qual conté les paraules exactes a través de les quals l'autor en qüestió es vol expressar. Per acabar, es diu que Albert Savine estava a punt de publicar la *Història de la poesia catalana* i també estava a punt d'emprendre la traducció de *La papallona*, de Narcís Oller.³⁶

Revista 132 (15/01/1886)

Referència 167 p. 98 «Crònica general»

S'anuncia la publicació de *Vilaniu*, novel·la de Narcís Oller. També es fa referència a la publicació del *Canigó* de Verdaguer.

³⁶ Quan es va publicar aquest article a la *Il·lustració Catalana*, Albert Savine tenia vint-i-quatre anys i, per tant, era relativament jove. És per això que l'autor de l'article encoratja el lector perquè prengui com a model Savine, que, tot i ser molt jove, ja havia emprès diverses traduccions i projectes. Després l'autor compara el tarannà mediterrani, relaxat i mandrós – d'Espanya i Catalunya – amb el tarannà de les persones dels països del nord d'Europa, més seriós i treballador – França. Per acabar, l'article comenta que la seva família havia viscut molt temps a Cuba i Savine havia tingut un professor de castellà, que era de Cervera i es deia J.B. Cos i Duran, el qual sabia català. Savine es va meravellar amb el català i va aprendre'l de manera autodidacta.

Revista 151 (31/10/1886)

Referència 204 p. 406-407 «Una visita al taller d'en Galofre»

A l'article descobrim que Narcís Oller i Joan Sardà van visitar el taller d'en Galofre³⁷ –un taller d'obres pictòriques. Aquest escrit, molt proper al públic ja que recrea un ambient de conversa, veiem com Narcís Oller i Joan Sardà expliquen el motiu pel qual escriuen un article a la revista. Al llarg de l'escrit descobrim que l'escriuen per tal de fer propaganda de l'exposició d'en Francesc Galofre.

Revista 153 (30/11/1886)

Referència 205 p. 434 «Nostres grabats»

A l'article es fa una petita biografia d'Isaac Pavlovsky, que va escriure *Memòries d'un nihilista* i que posteriorment l'obra va ser traduïda al català per Oller. Així doncs s'explica que durant un temps va estar-se a Barcelona i va pintar obres en les quals es podia percebre el paisatge català. Quan va tornar a Rússia, va donar a conèixer aquestes obres, de manera que Pavlovsky va introduir la cultura catalana al poble rus: aquest és el motiu principal pel qual la *Il·lustració Catalana* decidí incloure un gravat d'Isaac Pavlovsky a la revista.

Revista 153 (30/11/1886)

Referència 206 p. 443-446 «Una excursió a la Maladetta. A mon amich Narcís Oller»

Obra que J. Barros va dedicar a Narcís Oller. Tracta sobre el cim Maladeta, situat a prop de l'Aneto (Aragó) i sobre l'excursió que Jacint Verdaguer va fer en aquest cim³⁸.

Revista 155 (31/12/1886)

Referència 207 p. 465-466 «Crònica general»

L'article fa referència a l'edició que es va fer de *Memòries d'un nihilista*, traduït per Narcís Oller.

³⁷ Francesc Galofre Oller va ser un pintor nascut a Valls, Alt Camp, l'any 1865. Des de 1888 es va dedicar a exposar les seves pintures. Font: ENCICLOPÈDIA CATALANA. Francesc Galofre Oller.

³⁸ Cal afegir també que aquesta excursió va influenciar a Verdaguer per escriure la seva obra *Canigó*. Font: GAROLERA, Narcís. *Influències franceses del passatge «La Maleïda»*. *Contribució a l'estudi de les fonts de Canigó*. Vic: Estudis Verdaguerians/Universitat de Vic, 1992. (Anuari Verdaguer; 7

Revista 193 (31/07/1888)

Referència 253 p. 218 «Crónica general»

Article en què s'anuncia la publicació de l'obra *De tots colors*, de Narcís Oller, la qual conté diverses novel·les curtes i quadres de costum. Més endavant veiem com també s'anuncia la traducció per part d'Enrique Gaspar Rimbau³⁹ de la tragèdia *Mar i cel* d'Àngel Guimerà.

Revista 207 (28/02/1889)

Referència 273 p. 50 «Crónica general»

Es fa referència a la comissió encarregada de dur a terme el projecte del monument a Claris. Aquesta comissió va estar presidida per l'alcalde de Barcelona i Bofarull, Vidal, Coroleu, Guimerà, Miquel, Oller, Yxart, Pascual, Riera, Roure, Dalmases i Pirozzini.

Revista 217 (31/07/1889)

Referència 287 p. 213-214 «Tentativas. Á en Narcís Oller»

Narració breu, la qual l'autor, Cosme Vidal, la dedica a Narcís Oller.

Revista 232 (15/03/1890)

Referència 304 p. 66 «Crónica general»

A l'article explica que al 27 de febrer de 1890 hi va haver un judici oral contra l'escriptor catalanista Manel Folguera Duran, acusat de suposades ofenses a la reina d'Espanya en «L'article 15 pastejejat» que Folguera va publicar a *Lo catalanista* de Sabadell. Narcís Oller va representar Folguera, mentre que Joan Sardà, advocat, va proporcionar-li la defensa. Doncs bé, Folguera va acabar guanyant el judici. Per celebrar-ho, Oller, Sardà i Folguera van anar a fer un dinar.

Revista 233 (31/03/1890)

Referència 306 p. 82 «Crónica general»

A l'article es fa referència a la festa commemorativa del Centre Català. Es diu que es varen llegir treballs literaris d'Oller i Guimerà, entre d'altres. Es diu que el monòleg de Guimerà *Mestre Oleguer* el va llegir Blanch i Piera.

³⁹ Enric Gaspar Rimbau va néixer a Madrid l'any 1842 i va morir a Oloron (França) el 1902. Va ser un distingit escriptor i destaca per haver escrit novel·les i comèdies naturalistes. Va ser ell qui va traduir *Mar i Cel* de Guimerà al castellà. Font: ENCICLOPÈDIA CATALANA. *Enric Gaspar Rimbau*.

Revista 249 (30/11/1890)

Referència 317 p. 355-358 «Cinch dias a través dels Alberes, lo Rosselló y la Cerdanya»

Es diu que Narcís Oller va dir que s'havia descobert pràcticament tot l'esquelet d'un animal de grans dimensions a uns vint-i-cinc metres de profunditat. A partir dels ossos trobats, van poder descobrir que l'animal pertanyia a una espècie entre *Dinotherium Cuvieri* i *Dinotherium Giganteum*. Gràcies a les il·lustracions que acompanyen el text, descobrim com l'animal en qüestió va viure a l'etapa prehistòrica del Miocè Superior.

Revista 251 (31/12/1890)

Referència 320 p. 378 *Crónica general*

Article en el qual es fa referència a les obres publicades durant la primera quinzena de desembre de 1890. D'entre totes aquestes, en destaquem les següents: *La boja* de Guimerà, estrenada al Teatre Novetats; *La febre d'or* d'Oller, novel·la de costums i «Betlem» de Verdaguer, primera part dels poemes sobre la infantesa de Jesús.

Revista 258 (15/04/1891)

Referència 328 p. 98 *Nostres grabats*

Nota breu sobre la il·lustració de Narcís Oller, present a la portada de la revista.

Revista 258 (15/04/1891)

Referència 329 p. 98-99 *Don Narcís Oller*

Es diu que el motiu pel qual la il·lustració de Narcís Oller es publica en portada és per la seva novel·la *La febre d'or*, que segons l'autor és la millor de les seves novel·les. Quant a l'argument, podem dir que es basa en retratar la Barcelona de 1881. També cal afegir que l'autor de l'article explica que aquesta novel·la ha rebut molts elogis d'altres diaris i revistes.

Revista 272 (15/11/1891)

Referència 337 p. 334 «Del Vendrell a Valls (notas d'un viatger)»

Ressenya de L. García del Real de l'excursió que va fer del Vendrell a Valls.

Revista 273 (30/11/1891)

Referència 339 p. 346-347 «A Valls (notas d'un viatger)»

Ressenya de L. García del Real de l'excursió que va fer a Valls.

Revista 276 (15/01/1892)

Referència 345 p. 11 i 14 «A Valls»

Ressenya de L. García del Real de l'excursió que va fer a Valls.

Revista 285 (31/05/1892)

Referència 354 p. 145-146 «Crónica general»

Article en el qual es fa referència a José María de Pereda (que havia vingut a Barcelona pels Jocs Florals de 1892) i a la vetllada literària que va tenir en honor seu el 17 de maig de 1892. En aquesta vetllada Narcís Oller va llegir la traducció catalana de l'obra de Pereda anomenada *Un artista*.

Revista 297 (30/11/1892)

Referència 369 p. 338 «Crónica general»

S'anuncia la publicació del tercer i últim volum de *La febre d'or* de Narcís Oller.

Revista 312 (15/07/1893)

Referència 384 p. 194 «Crónica general»

S'explica que Narcís Oller va fer una estada a Santander, en la qual va ser molt ben rebut per la seva gent i per José María de Pereda —en part per la grandesa de la seva obra i també per l'esplendor que vivia la Renaixença catalana.

6. Àngel Guimerà: Ressenyes/comentaris de les obres

Revista 18 (30/12/1880)

Referència 24 p. 142 «En la mort de Josep Rialp»

Poema que no es va incloure a cap llibre.

Revista 70 (15/09/1882)

Referència 93 p. 267 «Sempre»

Poema. GUIMERÀ, Àngel. «Sempre». Dins: *Llibre del amor: col·lecció de poesies del modern Renaixement*. Barcelona: Estampa de la Renaixensa, 1882.

Poema. GUIMERÀ, Àngel. «Sempre». Dins: *Llibre del amor: col·lecció de poesies del modern Renaixement*. Barcelona: Estampa de la Renaixensa, 1882.

Revista 78 (15/01/1883)

Referència 103 p. 14-15 «Comissió del monument a Clavé»

S'explica que es va fer un monument a Josep Anselm Clavé⁴⁰, pel fet de ser patriòtic i pel fet de considerar-se un dels «fills de Catalunya». Clavé era de família humil, tot i que es va fer autodidacta. D'aquesta manera va passar a ser un músic, poeta i polític de renom. Va passar a ser, doncs, un mirall per les classes humils i treballadores i un exemple a seguir pels capitalistes. Va ser escrit pels següents autors: Àngel Guimerà, Narcís Oller, Josep Rodoreda, Mariano Obiols, Anton Fargas Soler, Andreu Vidal Roger, Pere Pascual, Maurici Vidal, Francisco Riba Lledó, Frederic Josep Garriga, Josep Gassó Martí, Joseph Joan Cabot, Josep Ferrer Soler, Ferran Marigó, Frederic Soler, Josep Ribera, Joaquim Riera Bertrán, Francesc Matheu, Climent Cuspinera, Josep Pamias, Rossend Arús, Emili Vilanova, Manel Lasarte, Josep Roca Roca, Eusebi Pascual Casas, † Carles Sampons, F. de P. Urgell, Alfredo Garda López, Carlos Frontaura, Josep M.ª Serrate.

Revista 80 (15/02/1883)

Referència 106 p. 35 i 38 «Discurs llegit en l'acte de la distribució de premis del Certamen celebrat a Valls»

Discurs de presidència que pertany a [Certamen del «Circulo Español» de Valls]. *Discursos. Cants a la pàtria*, OC Guimerà, p. 1260-1265.

⁴⁰ Va néixer a Barcelona l'any 1824 i va morir al 1874. Font: ENCICLOPÈDIA CATALANA. *Josep Anselm Clavé*.

Revista 90 (15/07/1883)

Referència 121 p. 195 i 198 «Ayger»

En les OC el poema es titula «Aster».

Poema. OC Guimerà, *Poesies*, p. 1418-1421.

Revista 134 (15/02/1886)

Referència 171 p. 131 i 134 «La mort d'en Jaume d'Urgell»

Monòleg. OC Guimerà, *Monòlegs*, p. 1131-1137.

Revista 138 (15/04/1886)

Referència 186 p. 198 «Cançó de la escena II del primer acte de la tragèdia *Lo fill del rei*»

Tragèdia. OC Guimerà, *Tragèdies*, p. 211-323.

Revista 140 (15/05/1886)

Referència 190 p. 227 «Serenata»

Segons la revista, poema extret del tom inèdit; *Cansons*, de Francesc Alió.

Revista 144 (15/07/1886)

Referència 198 p. 297 «Les aurenets»

En les OC el poema es titula «Les orenetes» a les *Obres Completes*.

Poema. OC Guimerà, *Poesies*, p. 1454-1455.

Revista 166 (15/06/1887)

Referència 221 p. 172 «Confessió»

Poema. OC Guimerà, *Poesies*, p. 1326-1327.

Revista 204 (15/01/1889)

Referència 270 p. 14 «Consistori dels Jocs Florals de Barcelona»

Article sobre els premis extraordinaris del Cartell dels Jocs Florals de Barcelona, el qual va signat per: Àngel Guimerà, Joan Permanyer, Fidel de Sagarminaga, Isidre Reventós, Joaquim Botet Sisó, Joaquim Cabot Rovira, Bonaventura Bassegoda.

Revista 204 (15/01/1889)**Referència 271 p. 14** «Consistori dels Jocs Florals de Barcelona»

Article sobre el cartell extraordinari dels Jocs Florals de Barcelona, que va signat per Àngel Guimerà i Bonaventura Bassegoda.

Revista 207 (28/02/1889)**Referència 275 p. 62-63** «Monument a Claris»

A l'article s'explica el motiu pel qual es pretenia fer el monument a Pau Claris. Es donen diverses raons, com ara que era un gran exemple a seguir pel patriotisme català, per ser una persona que, en plena decadència, defensava el catalanisme i feia de veu del poble català, tot reivindicant les llibertats del poble.

L'article va signat per: Francisco de P. Rius i Taulet (president), Antoni de Bofarull (vicepresident), Gaietà Vidal de Valenciano, Josep Coroleu, Àngel Guimerà, Francesc Miquel Badia, Narcís Oller, Josep Yxart, Pere Pascual, Joaquim Riera Bertran, Conrat Roure, Felip Dalmasas, Carles Pirozzini (secretari).

Revista 212 (15/05/1889)**Referència 279 p. 131-135 i 138-139** «Discurs presidencial llegit en los Jochs Florals d'enguany»

En les Obres Completes «Jocs Florals de Barcelona. Discurs de presidència. En la festa de repartiment de premis celebrada a la gran sala de la Llotja el dia 5 de maig de 1889».

OC Guimerà, *Discursos. Cants a la pàtria*, p. 1181-1192.

Revista 230 (15/02/1890)**Referència 300 p. 39 i 42** «Rei i monjo»

Tragèdia. OC Guimerà, *Tragèdies*, p. 431-535.

Revista 242 (15/08/1890)**Referència 315 p. 238-239** «Mestre Oleguer»

Monòleg. OC Guimerà, *Monòlegs*, p. 1119-1127.

Revista 249 (30/11/1890)

Referència 316 p. 350 «La boja» (Acte II)

Tragèdia. OC Guimerà, *Tragèdies*, p. 535-651.

Revista 263 (30/06/1891)

Referència 333 p. 180 «En la mort del rei Joan II d'Aragó»

Poema publicat al *Segon llibre de poesies* de Guimerà, però que no consta a les seves Obres Completes.

Revista 286 (15/06/1892)

Referència 359 p. 171 i 174 «L'ànima morta»

Tragèdia. OC Guimerà, *Tragèdies*, p. 651-763.

Revista 301 (31/01/1893)

Referència 372 p. 20 (nota al capçal de pàgina que acompanya el poema «Es lo rey! Es lo rey!» de Guimerà)

La nota explica el motiu pel qual es publicà en aquest número de la revista el poema *Es lo rey! Es lo rey!* de Guimerà. Doncs bé, el motiu és el centenari de la mort del rei Lluís XVI de França⁴¹.

⁴¹ Lluís XVI va néixer a Versalles l'any 1754 i va morir a París l'any 1793. Font: ENCICLOPÈDIA CATALANA. *Lluís XVI de França*.

7. Àngel Guimerà: Comentaris de les recepcions

Revista 2 (10/07/1880)

Referència 4 p. 10 «Crònica general»

La veu de la revista explica com Frederich Wulf, un catedràtic suec, va visitar Barcelona, concretament Montalegre (Barcelona) acompanyat per Àngel Guimerà, Pere Aldavert Martorell, Eduard Escalante Mateu i Joan Sardà Lloret. Es diu que també varen visitar la Cartoixa de Montalegre, la qual estava degradada. Arribats a aquest punt, es palesa la voluntat per part del periodista d'iniciar un procés de reconstrucció «amb més encert» de la Cartoixa de Montalegre. S'explica més endavant que van anar a dinar a la Conreria, indret situat al Coll de Montalegre. Van passar la tarda a Sant Jeroni de la Murtra, que també estava devastat. La situació en la qual l'indret es trobava era degut a la Desamortització de Mendizábal, que va portar a la fi del Monestir de Montalegre l'any 1835. També va ser incendiat i saquejat. Sabem que s'hi va dur a terme un procés de restauració des de finals del segle XIX fins a la Guerra Civil Espanyola (1936-1939).

L'article conclou dient que Frederich Wulf tornaria al cap de dos anys per descobrir més curiositats de la terra catalana. El periodista opina que és gràcies al catalanisme que Espanya estableix lligams amb personalitats literàries estrangeres.

Revista 10 (10/10/1880)

Referència 8 p. 79 «Novas»

S'explica la inauguració del Centre Aribau, en la qual hi assistiren poetes com ara Àngel Guimerà i Narcís Oller, diversos músics i la premsa.

Revista 10 (10/10/1880)

Referència 11 p. 79 «Novas»

Es descriu una vetllada al Centre Gracienc, on s'hi van recitar poemes i peces musicals de les senyores Moncerdà i Massanès, i de senyors com ara Àngel Guimerà. Es diu que la festa va concloure amb un ball.

Revista 11 (20/10/1880)

Referència 13 p. 88 «Novas»

El periodista fa una crònica de la segona vetllada literària i musical duta a terme per la societat coral Euterpense. Hi van participar diverses personalitats com ara la senyora Riquero, les senyorettes Musté, Llorenç, Rosselló i Casanovas i els senyors Rodoreda i

Laporta. Es comenta que es varen representar obres de Gounod, Thomas i Durand, entre d'altres i també obres d'artistes catalans com Clavé, Obiols, Ribera, Sadurní i Laporta. Per últim, es destaca que hi va haver un recital de poemes, entre els quals figuraven poemes de Guimerà.

Revista 11 (20/10/1880)

Referència 14 p. 90 «Crònica general»

Es fa referència a l'assistència de diverses personalitats en la representació de *La Bolva d'Or*, drama de Josep Feliu i Codina representat al «Teatre Català». Hi va assistir Víctor Balaguer, considerat per la veu de la revista un renaixentista, un model a seguir. També hi participaren altres escriptors i artistes, entre els quals en destaquem Matheu, Sardà i Guimerà (es fa referència a dues de les seves obres: «L'any mil» i «Cleopatra»).

Revista 19 (10/01/1881)

Referència 28 p. 152 «Novas»

Es descriu una reunió del Congrés Catalanista, a la qual varen assistir-hi, entre d'altres, Valentí Almirall com a president del Congrés Catalanista; Ramon Picó Campamar – vicepresident – com a president del Consistori dels Jocs Florals, ja que Verdaguer no hi havia pogut assistir per motius que no s'especifiquen; Narcís Oller va assistir-hi com a secretari i Àngel Guimerà, segons la revista, hi assistí com a «nou acadèmic» juntament amb Adolf Blanch i Antoni de Bofarull, entre d'altres. L'objectiu de la reunió de totes aquestes personalitats, va ser constituir l'Acadèmia de la llengua catalana. D'aquesta manera, Joaquim Rubió passà a ser president d'edat i Àngel Guimerà passà a ser-ne secretari.

Revista 19 (10/01/1881)

Referència 31 p. 152 «Novas»

En l'article es fa referència a l'Associació Catalanista d'Excursions Científiques. S'explica que la sessió inaugural de l'associació de l'any 1881⁴² es va dur a terme al Saló de Cent de la Casa de la Ciutat. Tot seguit, es comenta que es varen pronunciar diversos discursos i que es varen recitar poemes de Jacint Verdaguer, Àngel Guimerà, Ubach i Víctor Balaguer.

⁴² L'«Associació Catalanista d'Excursions Científiques» es va crear l'any 1876 a Catalunya per tal de promoure l'estudi de la terra catalana a través d'excursions. Font: ENCICLOPÈDIA CATALANA. *Associació Catalanista d'Excursions Científiques*.

Revista 19 (10/01/1881)

Referència 33 p. 152 «Llibres rebuts»

El periodista comenta l'existència del *Calendari Català* de 1881, fundat i dirigit per Francesc Pelagi Briz⁴³. Tot seguit s'esmenten alguns dels seus col·laboradors, poetes destacats, que són les senyores Bell-lloch; Penya; Valldaura; Thos i Codina amb l'obra *Pressentiment*; Bartrina, que va recitar una balada a Jacint Verdaguer poc abans de morir⁴⁴. S'explica que Verdaguer va versificar aquesta balada. Tot seguit, es fa referència a l'obra de Guimerà *La diada de l'infant* i a d'altres autors com Teodor Llorente, Ramon Picó (vicepresident del Consistori dels Jocs Florals de 1881), Josep Yxart de Moragas, Careta, Mistral, Teodor Aubanel.

Revista 28 (10/04/1881)

Referència 41 p. 224 «Llibres rebuts. Vetllada necrològica de la Associació d'Excursionistes Catalana»

S'explica que l'Associació d'Excursions Catalana⁴⁵ va publicar en format quadern el discurs pronunciat el 20 de desembre de 1878, en una vetllada necrològica en honor dels catalanistes que havien mort entre 1877 i 1878. Són: Vila, Guitó, Torradella, Llorenç Cabanyes, Parramon, Pla, Vila, Martorell i Francesc de Sales Vidal. El quadern també inclou obres en prosa de Fiter, Arabia i Bofill; poemes dels senyors Gallard, Guimerà i Gras; també s'inclouen poemes de Vila, Guitó i Llorenç de Cabanyes.

⁴³ El *Calendari Català* va ser una publicació anual que compregué els anys 1865-1882. Segons l'Enciclopèdia Catalana i segons l'article que comentem en les referències 32 i 33 de la *Il·lustració Catalana*, va ser una de les publicacions més importants de la Renaixença. Font: ENCICLOPÈDIA CATALANA. *Calendari Català*.

⁴⁴ Segons l'Epistolari Verdaguer, veiem com Verdaguer es relacionava amb Bartrina en diversos moments. Un d'aquests moments de contacte és a l'any 1880 i els altres dos moments de contacte restants són de l'any 1881, un dels quals fa referència a l'article que comentem a les referències 32 i 33. Font: UVIC. EJV, vol. III, p. 64 (1880) i UVIC. EJV, vol. III, p. 102 (1881).

⁴⁵ Entitat sorgida l'any 1878 d'una escissió o ruptura en l'«Associació Catalanista d'Excursions Científiques».

Revista 33 (30/05/1881)

Referència 47 p. 258 «Crónica general»

A l'article es descriu l'arribada del senyor Pi i Maragall a la ciutat de Barcelona, a la qual feia uns trenta anys que no hi anava⁴⁶. És per això que es va organitzar una vetllada de benvinguda al Teatre Novetats, on es van recitar diverses peces musicals. Més endavant se cita l' Ateneu Barcelonès⁴⁷, el qual va dedicar a Pi i Maragall una vetllada literària, en la qual varen participar Angelon, Coroleu, Sanpere, Gallart i Guimerà. Tot seguit, Pi i Maragall va fer un discurs de cloenda.

Revista 33 (30/05/1881)

Referència 48 p. 263 «Novas»

S'explica que El Eco de Badalona⁴⁸ organitzà un certamen literari, en el qual participaren com a jurat Àngel Guimerà, A. Blanch, Franquesa, Renom i Bassegoda.

Revista 42 (30/08/1881)

Referència 55 p. 343 «Novas»

Es descriu la festa organitzada per la societat coral El Porvenir de Sants⁴⁹. En aquesta vetllada va tocar-hi una orquestra i, a més a més, es van llegir diversos poemes, d'entre els quals destaca «La trepitjadora» d'Àngel Guimerà.

Revista 60 (15/04/1882)

Referència 78 p. 111 «Llibres rebuts»

En aquest article es fa referència al *Calendari Català* de 1882, el qual inclou un recull d'articles i poemes de reputats catalans, mallorquins i valencians. Una de les obres que

⁴⁶ Francesc Pi i Maragall va ser el segon president de la Primera República Espanyola (1873). Degut a la seva ideologia pròpiament anarquista, socialista i revolucionària (influenciat per l'anarquista Proudhon), va haver d'exiliar-se a París, on va evolucionar ideològicament quant a la idea revolucionària: llavors ja no volia la revolució, sinó que lluitava per pactar una federació. Quan va tornar a Espanya, es va convertir en el líder republicà del moment. A partir de 1874, quan es restablí la monarquia, va convertir-se escriptor i va exercir d'advocat. Als anys 80, amb els governs liberals, va tornar a l'activitat política amb l'objectiu de crear repúbliques federals. Font: GENCAT. *Les nacionalitats. Escrits i discursos sobre federalisme*.

⁴⁷ L' «Ateneu Barcelonès» va ser fundat a Barcelona l'any 1860. Tenia com a gran objectiu ser un centre promotor de la cultura a través de conferències, exposicions, cursos i premis (Jocs Florals), entre d'altres. Font: ENCICLOPÈDIA CATALANA. *Ateneu Barcelonès*.

⁴⁸ «El Eco de Badalona» era un setmanari d'ideologia conservadora, que publicava escrits en castellà. Va ser fundat l'any 1869 per Francesc Planas Casals. La seva publicació es va interrompre a partir de 1870 fins el 1878. Del 1878 al 1936 (últim any de publicació del setmanari) es va permetre la publicació de textos escrits en català. A més a més, el setmanari va anar evolucionant fins a acabar essent de tipus esportiu. Font: ENCICLOPÈDIA CATALANA. *El Eco de Badalona*.

⁴⁹ Entitat fundada al 1877 per Francesc Laporta.

inclou el calendari de 1882 és «L'escultor de la Verge de Montserrat», de Jacint Verdaguer, una llegenda sobre l'origen de la «Moreneta». Continuant amb les obres teatrals, en sobresurt un fragment d'una tragèdia escrita per Àngel Guimerà. Quant a la prosa, en destaca un escrit d'Oller sobre una novel·la inèdita que estava escrivint en aquell moment per fer-ne una posterior publicació.

Revista 61 (30/04/1882)

Referència 80 p. 127 «Consistori dels Jocs Florals de Barcelona»

S'anuncien els diversos premis obtinguts als Jocs Florals. Cal fer referència al fet que Àngel Guimerà va rebre el premi «Accèssit», és a dir, una recompensa inferior al premi, per l'obra *La presa de Santa Clara, Fum de l'infern per l'éter giravolta*.

Revista 62 (15/05/1882)

Referència 81 p. 130 «Crònica general»

Es fa referència a la publicació de el *Llibre de la pàtria*, el qual inclou obres escrites per diverses celebritats, com ara Careta, Collell, Guimerà i Verdaguer entre d'altres.

Revista 62 (15/05/1882)

Referència 82 p. 138 «Jochs Florals»

Al final de l'article s'explica que es va fer un dinar després de la celebració dels Jocs Florals de 1882, en el qual es van pronunciar diversos discursos i es van llegir un seguit d'obres, d'entre les quals destaquen els poemes de Matheu, Calvet i Guimerà.

Revista 63 (30/05/1882)

Referència 84 p. 145 «Crònica general»

Article que relata el pelegrinatge patriòtic o excursió literària que van fer diverses personalitats a Poblet i Santes Creus⁵⁰. Hi varen participar tant valencians com catalans i mallorquins. En representació de València, hi van assistir els senyors Llorente i Pizcueta; Mallorca per Marian Aguiló; Catalunya per Collell, Verdaguer, Guimerà i Calvet, tots ells Mestres en Gai Saber, entre d'altres.

⁵⁰ Aquesta excursió es va fer des del dia 17 fins al 21 de maig de 1882, en la qual es varen visitar els monestirs de Poblet i de Santes Creus. Aquesta excursió tenia l'objectiu de fer sentir a flor de pell el sentiment patriòtic històric català. Font: BADIA, Bartomeu. *Una excursió literària a Poblet i a Santes Creus*. Barcelona: Serra d'Or, 2009, p. 77.

Revista 67 (30/07/1882)

Referència 90 p. 222 «Novas»

Es fa referència a la vetllada organitzada per la societat coral Euterpense, amb l'objectiu d'inaugurar el seu local al carrer Ronda de Sant Antoni, 17. En l'acte es van llegir poemes de Guimerà, entre d'altres i es van tocar diverses composicions musicals. Tot seguit es fa referència al fet que el senyor Rodoreda va pronunciar un discurs inaugural com a director artístic de la societat coral Euterpense.

Revista 67 (30/07/1882)

Referència 91 p. 223 «Llibres rebuts»

S'incideix amb el comentari del *Llibre de la Pàtria*, el qual inclou diverses composicions literàries, com ara *Agonia* de Guimerà i *La Barretina* de Verdaguer, entre d'altres. Al final de l'article, es fa referència al preu de tal llibre, el qual era de 2,50 pessetes i es trobava a totes les llibreries.

Revista 70 (15/09/1882)

Referència 94 p. 271 «Novas»

Es fa referència al certamen literari organitzat per l'Ateneu Igualadí de la Classe Obrera⁵¹. Els assistents varen ser diversos, un dels quals va ser Àngel Guimerà. L'article conclou incidint amb el sentiment catalanista que es respirava al certamen d'Igualada.

Revista 74 (15/11/1882)

Referència 99 p. 335 «Llibres rebuts»

En l'article es fa referència al *Llibre de l'Amor*, de temàtica eròtica i, segons l'autor de l'article, el qualifica com a original i de lectura amena tot i incloure moltes composicions d'autors diferents. Una de les obres que inclou, és el poema «Sempre» d'Àngel Guimerà.

⁵¹ Associació cultural fundada el 1863 a Igualada per Marià Ferrer. Font: ENCICLOPÈDIA CATALANA. *Ateneu Igualadí de la Classe Obrera*.

Revista 80 (15/02/1883)

Referència 108 p. 47 «Las festas de Valls»

En un fragment de l'article es fa una crònica del que va passar l'últim dia de les festes de Valls. Aquest últim dia es va dedicar completament a les lletres catalanes, és per aquest motiu que es va organitzar un certamen literari al saló de la Violeta. Hi varen participar personatges com ara Àngel Guimerà i el senyor Grau, entre d'altres.

Revista 84 (15/04/1883)

Referència 110 p. 111 «Llibres rebuts»

S'explica la publicació de les obres premiades al certamen de l'Ateneu Igualadí de la Classe Obrera. Aquest llibre també inclou el discurs de Guimerà, president del jurat. Més endavant es fa referència a la *Revista literària* catalana, la qual en aquell moment portava tres publicacions. Aquesta revista incloïa articles d'escriptors de renom, com ara Oller i Guimerà.

Revista 89 (30/06/1883)

Referència 120 p. 183 i 186-187 «Aplech de catalanistas francesos y espanyols al Rosselló» (1a part)

És una crònica dels actes patriòtics celebrats al Rosselló entre el 17 i 18 de juny de 1883. D'entre tots aquests actes en destaquem la sessió literària del dia 17, que es va encetar amb un discurs de Mr Pepratx en francès, el qual va concloure parlant amb català i dient que a partir d'aquell moment, el català prendria embranzida i es parlaria a tota la Catalunya Nord. En l'acte hi van assistir els dos secretaris de la comissió francesa i catalana, que són Amadeu Reynés i Narcís Oller, respectivament. Tot seguit es va fer la lectura de diverses obres, com ara dos cants del poema *Canigó* de Verdaguer per primer cop en públic. Més endavant, es descriu el paisatge de la Catalunya Nord i relacionen els tres rius que en aquell moment van veure palesos al paisatge amb els tres rius que fa referència Verdaguer a un dels poemes que integren l'obra *Canigó*, en el qual els compara amb les cordes d'una lira:

«Té á esquerra les cendroses, vitíferes Corberes
que al Pirineu, com branques, se pujan á empeltar,
á dreta les florides, granítiques Alberes;
lo Rosselló es un arch de dues cordilleres
que té per corda'l mar.
Es una immensa lira que en eixa platja estesa
vessanta d'armonies deixá algun deu marí,
lo Canigó es lo pom, les cordes que'l cerç besa

son los tres rius que roncan lliscant per la devesa,
lo Tech, la Tet, l'Aglí.»

Fragment del *Canigó*, de Jacint Verdaguer⁵²

Continuant amb el contingut de l'article, veiem que més endavant es fa la crònica d'un dinar organitzat per la Secció del Rosselló del Club alpí francès i les societats literàries de Perpinyà. Es fa referència al fet que Verdaguer ocupava lloc a la taula presidencial. Tot seguit, s'explica que van obsequiar a Verdaguer i a Àngel Guimerà amb una corona de llorer, entregada pel germà de Mr Pepratx. Al llarg d'aquest dinar, Jaume Collell va recitar algun fragment del *Canigó* de Verdaguer.

Revista 99 (30/11/1883)

Referència 132 p. 342-343 «Nostres grabats»

Al llarg de l'article es fa referència a Emilia Palau, la qual havia mort el 21 d'octubre de 1883. A partir de la seva mort, es van descobrir les obres que ella havia escrit. Cap al final de l'article descobrim que Guimerà la va elegir com a Reina dels Jocs Florals de Barcelona l'any 1876. Aquesta senyora també havia estat elegida Reina dels Jocs Florals l'any 1882. Tanmateix, havia obtingut la medalla de plata els anys 1874, 1875 i 1876.

Revista 104 (15/02/1884)

Referència 139 p. 34 «Crònica general»

Es comenta que els pintors catalans Tusquets i Galofre (que vivien a Roma), van visitar Barcelona en motiu de l'Exposició Parés. La seva visita es va celebrar amb un dinar al restaurant França. En el dinar, es varen pronunciar diverses obres literàries, d'entre les quals en destaquem lectura de poemes de Guimerà.

Revista 105 (29/02/1884)

Referència 142 p. 63 «Llibres rebuts»

A l'article es fa una crítica positiva de la tragèdia en tres actes en vers de Guimerà, *Judit de Welp*. Es diu que va tenir molt èxit al Teatre Català i que és una obra molt admirable.

⁵² Font: CERVANTESVIRTUAL. Canigó: *Llegenda pirenyca del temps de la Reconquista. Cant sisé*.

Revista 130 (15/03/1885)**Referència 162** p. 66 «Crónica general»

Es fa referència al «Memorial de Greuges» adreçat al rei d'Espanya, Alfons XII, el 18 de març de 1885. Aquest document proposa una forma d'estat anomenada monarquia regionalista, que consta d'un sol estat format per diverses regions harmonitzades entre elles. En l'acte hi participaren diverses personalitats catalanes, com ara Jacint Verdaguer, Àngel Guimerà, Jaume Collell i Frederic Soler, entre d'altres.

Revista 132 (15/01/1886)**Referència 166** p. 98 «Crónica general»

Es dona la notícia que s'estava a punt d'estrenar l'obra de Guimerà *El fill del rei*. L'autor de l'article, Laporta, dona una opinió positiva en referència a Guimerà i la seva obra teatral en general.

Revista 137 (31/03/1886)**Referència 180** p. 178 «Crónica general»

Explica que finalment es va estrenar l'obra de Guimerà *El fill del rei*, a càrrec de l'Associació d'autors catalans. L'autor de l'article fa una crítica positiva tant a l'argument com a la representació de l'obra.

Revista 149 (30/09/1886)**Referència 202** p. 378-379 i 380-383 «La associació d'autors dramàtics catalans»

En un fragment de l'article es parla sobre l'obra teatral de Guimerà, anomenada *El fill del rei*. Es diu que generalment no va agradar massa al públic, ja que entendre aquesta obra requeria, segons l'autor de l'article, una bona formació literària, cosa que molta gent del públic no tenia.

Revista 163 (30/04/1887)**Referència 215** p. 114 «Crónica general»

S'anuncia la publicació d'un llibre que és un recopilatori de les obres poètiques més valorades de Guimerà. Es diu que és un dels millors escriptors que contribuï a enriquir la poesia moderna catalana.

Revista 165 (31/05/1887)**Referència 218** p. 146 «Crònica general»

Es fa referència a la construcció d'una estàtua en honor al general Prim⁵³. A més a més, van convocar un certamen literari i artístic en el seu honor. Es van premiar diversos escriptors com ara Guimerà i Sancho, entre d'altres, i també diversos artistes com ara Pellicer i Soler, que era escultor.

Revista 166 (15/06/1887)**Referència 220** p. 162 «Nostres grabats»

Article que anuncia la presència dins aquest mateix número de la revista, un poema de Guimerà (*Confessió*) amb il·lustracions que l'acompanyen, realitzades per Josep Ll. Pellicer.

Revista 173 (30/09/1887)**Referència 222** p. 274 «Crònica general»

Es diu que s'havia representat la tragèdia de Guimerà *El fill del rei* al teatre Romea de Barcelona.

Revista 177 (30/11/1887)**Referència 223** p. 338 «Crònica general»

En aquest article s'explica que l'Acadèmia Espanyola havia organitzat un certamen d'obres teatrals. El premi consistia en un total de 5.000 pessetes. Hi havia una mica de confusió sobre si les obres catalanes podien participar en aquest certamen organitzat per l'Acadèmia Espanyola. És per aquest motiu que es va celebrar una sessió en la qual es va debatre aquest tema. El debat va acabar deixant participar al certamen les obres teatrals catalanes. Malgrat això, va acabar guanyant una obra castellana, ja que els jutges afirmaven que no havien pogut valorar les obres catalanes perquè no les havien entès.

⁵³ El general Prim (Joan Prim Prats) va ser homenatjat amb una estàtua eqüestre que Lluís Puiggener va construir entre el 1882 i 1887 i que està situada al Parc de la Ciutadella de Barcelona. Font: POBLESDECATALUNYA. *Monument al general Prim*.

Revista 177 (30/11/1887)

Referència 224 p. 338 «Crónica general»

S'anuncia que s'acabava de constituir el Consistori dels Jocs Florals de l'any 1888, amb els mantenidors següents: Verdaguer, Guimerà, Aguiló, baró de Tourtoulon, Menéndez Pelayo i Cabot.

Revista 181 (31/01/1888)

Referència 230 p. 30-31 «Consistori dels Jochs Florals de Barcelona»

Cartell dels Jocs Florals de Barcelona, que va firmat pels set mantenidors: Verdaguer, Guimerà, Aguiló (president), Menéndez Pelayo, baró Tourtoulon, Pau Sans Guitart i Cabot (secretari).

Revista 183 (29/02/1888)

Referència 233 p. 50 «Crónica general»

S'anuncia l'obra teatral escrita per Àngel Guimerà, estrenada al teatre Romea, a càrrec del Teatre Català: *Mar i cel*.

Revista 184 (15/03/1888)

Referència 237 p. 66-67 i 70 «D. Angel Guimerà»

Article en el qual Sardà transcriu part de l'obra teatral de Guimerà *Mar i cel* (acte I) i en fa un anàlisi. L'article conclou afirmant que hi ha gent que diu que l'obra de Guimerà és un plagiat. S'entén que Sardà també ho creu.

Revista 185 (31/03/1888)

Referència 238 p. 82 «Crónica general»

Article que anuncia que la tragèdia *Mar i cel* es va publicar en format llibre.

Revista 185 (31/03/1888)

Referència 239 p. 87 i 90-91 «D. Angel Guimerà»

A la passada referència 237 de la revista 184, veiem com Sardà creu que Guimerà ha fet un plagiat de l'obra *Mar i cel*. Doncs bé, en aquest nou article, veiem com comença dient que es va equivocar pel fet de culpar a Guimerà d'haver plagiat *Mar i cel*. Tot seguit, continua amb l'anàlisi de part de l'obra.

Revista 186 (15/04/1888)**Referència 240** p. 102 «D. Angel Guimerà»

Article en el qual Sardà transcriu part de l'obra teatral de Guimerà *Mar i cel* (acte II) i en fa un anàlisi. L'article conclou quan Sardà diu que el final de l'acte II no cal comentar-lo, sinó que només cal aplaudir-lo molt.

Revista 189 (31/05/1888)**Referència 244** p. 146-147 i 150 «D. Angel Guimerà»

Article en el qual Sardà transcriu part de l'obra teatral de Guimerà *Mar i cel* (acte III) i en fa un anàlisi. L'article conclou dient que la gent ha de saber apreciar el talent que Guimerà disposa a l'obra. Més endavant afegeix que els qui no senten que la obra té un gran valor teatral, tenen una «bona desgràcia».

Revista 191 (30/06/1888)**Referència 248** p. 187-188 «Un catalanista al estranger»

Article que fa un elogi a la Renaixença catalana. En aquest article es fa referència a poetes –com Verdaguer i Guimerà– i a novel·listes –com Oller– i s'elogia l'obra del crític Charles de Tourtoulon, que ha permès que la literatura catalana sigui present en el món intel·lectual francès.

Revista 193 (31/07/1888)**Referència 253** p. 218 «Crònica general»

Article en què s'anuncia la publicació de l'obra *De tots colors*, de Narcís Oller, la qual conté diverses novel·les curtes i quadres de costum. Més endavant veiem com també s'anuncia la traducció per part d'Enrique Gaspar Rimbaud⁵⁴ de la tragèdia *Mar i cel* d'Àngel Guimerà.

⁵⁴ Enric Gaspar Rimbaud va néixer a Madrid l'any 1842 i va morir a Oloron (França) el 1902. Va ser un distingit escriptor i destaca per haver escrit novel·les i comèdies naturalistes. Va ser ell qui va traduir *Mar i Cel* de Guimerà al castellà. Font: ENCICLOPÈDIA CATALANA. *Enric Gaspar Rimbaud*.

Revista 199 (31/10/1888)**Referència 263** p. 319 i 322 «Cançons»

En aquest article es fa referència a la publicació del llibre *Cançons d'Alió*. Aquest, inclou obres de diversos autors destacats, com ara Verdaguer (amb dos cants místics de caire popular), Guimerà, Mestres i Matheu.

Revista 201 (30/11/1888)**Referència 264** p. 346 «Crònica general»

En l'article es fa referència a la reunió que va fer el cos d'adjunts dels Jocs Florals de Barcelona de 1888 per tal d'elegir els mantenidors que havien de formar part del Consistori. L'article conclou amb l'anunci dels càrrecs que hauran d'exercir al Consistori dels Jocs Florals de Barcelona: Guimerà com a president; Joan Permanyer com a vicepresident; Fidel Sagarmínaga, Isidre Reventós, Joaquim Botet Sisó i Joaquim Cabot com a vocals; Bonaventura Bassegoda com a secretari.

Revista 201 (30/11/1888)**Referència 265** p. 359 «Llibres rebuts»

Article sobre l'obra *Aplech de poesias* publicada en el primer volum de *Lo catalanista*⁵⁵ de Sabadell. Aquesta obra inclou «Poblet», poema de Guimerà i diversos poemes de Verdaguer, dels quals no se n'especifica el nom.

Revista 207 (28/02/1889)**Referència 273** p. 50 «Crònica general»

Es fa referència a la comissió encarregada de dur a terme el projecte del monument a Claris. Aquesta comissió va estar presidida per l'alcalde de Barcelona i Bofarull, Vidal, Coroleu, Guimerà, Miquel, Oller, Yxart, Pascual, Riera, Roure, Dalmases i Pirozzini.

Revista 212 (15/05/1889)**Referència 277** p. 130 «Crònica general»

Crònica en la qual es fa referència al discurs pronunciat per Guimerà com a president en el context dels Jocs Florals de 1889. L'autor de la crònica el felicita.

⁵⁵ *Lo catalanista* és un setmanari en català publicat a Sabadell (des de 04/09/1887 fins 01/12/1895). Els seus col·laboradors pertanyien a la Unió Catalanista (i que van acabar formant part de la Lliga de Catalunya), entitat política fundada al 1891 a Barcelona, la qual s'integrava per diverses associacions catalanistes. En destaquem Àngel Guimerà i Jacint Verdaguer.

Revista 212 (15/05/1889)**Referència 278** p. 131 «Jochs Florals»

Article en el qual podem veure com es fa una crònica del què va ocórrer durant la cerimònia dels Jocs Florals. En primer lloc, veiem com l'autor de l'article fa referència als discursos que es van fer en l'acte d'obertura del certamen. D'entre ells, en destacava el discurs presidencial de Guimerà.

Revista 213 (31/05/1889)**Referència 280** p. 146 «Crònica general»

S'anuncia la publicació castellana del discurs presidencial que va fer Guimerà als Jocs Florals.

Revista 213 (31/05/1889)**Referència 281** p. 146-147 «Nostres grabats»

Es fa referència a la il·lustració de Guimerà que inclou aquest número de la revista, en honor a la labor catalanista de l'autor com a president dels Jocs Florals i com a excel·lent autor de poemes i teatre.

Revista 214 (15/06/1889)**Referència 284** p. 176 «Revista de teatres»

L'article explica que a Reus es va representar l'obra teatral de Guimerà *Mar y Cel*. A més a més, si continuem llegint l'article veiem com l'autor explica que Guimerà també va assistir a la representació, que segons el periodista va ser esplèndida.

Revista 217 (31/07/1889)**Referència 288** p. 223 «Llibres rebuts»

Es fa referència al llibre *Acontecimientos literarios*, de Melcior de Palau Català. Aquesta obra incorpora diverses obres, com ara *Mar i Cel* d'Àngel Guimerà traduïda al castellà per Enrique Gaspar.

Revista 218 (15/08/1889)**Referència 290** p. 238-239 «Llibres rebuts»

Article sobre la publicació de *Jocs Florals de Barcelona*, el qual inclou les diverses obres premiades i també el discurs presidencial pronunciat per Àngel Guimerà.

Revista 225 (30/11/1889)

Referència 292 p. 338 «Crònica general»

Article sobre la publicació de diverses obres i traduccions. Una de les traduccions veiem que està feta per l'escriptor i polític gallec Alfredo Brañas Menéndez. Aquest, va traduir al castellà el discurs presidencial dels Jocs Florals d'Àngel Guimerà.

Revista 227 (31/12/1889)

Referència 297 p. 383 «Llibres rebuts»

Article que anuncia la publicació de la traducció al gallec del discurs presidencial pronunciat per Guimerà feta per Alfredo Brañas Menéndez.

Revista 230 (15/02/1890)

Referència 301 p. 46-47 «Revista de teatres»

S'anuncien dues obres estrenades al teatre Romea durant la quinzena anterior a la publicació de la revista. Són: *Francillon*, de Dumas i *Rei i monjo*, de Guimerà. Tot seguit, es fa un resum de cada obra.

Revista 231 (28/02/1890)

Referència 302 p. 50 «Crònica general»

En aquesta part de la crònica s'explica que el Centre Català de Sant Pol de Mar va emprendre la publicació d'una nova revista: *Lo Sanpolenc*. Continuant amb la part literària de la crònica, veiem com s'anuncia que *Rei i monjo* encara s'estava representant al teatre Romea.

Revista 231 (28/02/1890)

Referència 303 p. 62-63 «Revista de teatres»

Es fa referència a un dels actors de *Rei i monjo*, Teodor Bonaplata⁵⁶.

Revista 232 (15/03/1890)

Referència 305 p. 79 «Llibres rebuts»

Article sobre la publicació en paper de *Rei i monjo*.

⁵⁶ Teodor Bonaplata va néixer el 1841 a Barcelona i va morir el 1903 al mateix lloc. Va exercir l'ofici d'actor. Àngel Guimerà el va escollir com a protagonista d'algunes de les seves obres, com ara *Mar i cel* i *Rei i monjo*. Font: ENCICLOPÈDIA CATALANA. *Teodor Bonaplata*.

Revista 233 (31/03/1890)

Referència 306 p. 82 «Crónica general»

A l'article es fa referència a la festa commemorativa del Centre Català. Es diu que es varen llegir treballs literaris d'Oller i Guimerà, entre d'altres. Es diu que el monòleg de Guimerà *Mestre Oleguer* el va llegir Blanch i Piera.

Revista 249 (30/11/1890)

Referència 318 p. 358-359 «Revista de teatres»

Article en el qual es fa una crítica positiva de *La boja* de Guimerà. L'autor de l'article afegeix que no està ambientada a l'Edat Mitjana, com la majoria de la seves obres, sinó que s'ambienta en un entorn més realista per l'època, un entorn pròpiament miner i humil.

Revista 251 (31/12/1890)

Referència 320 p. 378 «Crónica general»

Article en el qual es fa referència a les obres publicades durant la primera quinzena de desembre de 1890. D'entre totes aquestes, en destaquem les següents: *La boja* de Guimerà, estrenada al Teatre Novetats; *La febre d'or* d'Oller, novel·la de costums i «Betlem» de Verdaguer, primera part dels poemes sobre la infantesa de Jesús.

Revista 253 (31/01/1891)

Referència 322 p. 31 «Llibres rebuts»

Article en el qual s'anuncia *La sala d'espera*, comèdia de Guimerà en un acte i en prosa.

Revista 255 (28/02/1891)

Referència 325 p. 50 «Nostres grabats»

S'anuncia que en aquest mateix número de la revista es publicaran il·lustracions que acompanyaran el text de Josep Yxart titulat *Carta a n'Àngel Guimerà*.

Revista 255 (28/02/1891)

Referència 326 p. 52 «Carta a n'Àngel Guimerà»

Poema escrit per Josep Yxart, que va dedicat a Guimerà.

Revista 256 (15/03/1891)

Referència 327 p. 79 «Llibres rebuts»

S'anuncia que s'acabava de publicar en paper *La boja* d'Àngel Guimerà.

Revista 263 (30/06/1891)

Referència 332 p. 178-179 «Nostres grabats»

Article en el qual s'anuncia la publicació d'una il·lustració feta pel senyor Pahissa⁵⁷. Aquesta acompanya el poema de Guimerà «En la mort del rei Joan II d'Aragó» en aquest número de la revista.

Revista 270 (15/10/1891)

Referència 336 p. 293-295 i 298 *L'hereu subirà*

Novel·la de Carles Bosch de la Trinxeria en la qual es fa referència a la figura d'Àngel Guimerà.

Revista 273 (30/11/1891)

Referència 338 p. 338 «Crònica general»

Article en el qual s'anuncia la representació de *Mar i cel* de Guimerà al Teatro Español de Madrid. Es diu que la representació va ser molt aplaudida pel públic, que eren personalitats importants (Enric Laporta els anomenava «senyors de la vila i de la cort»).

Revista 273 (30/11/1891)

Referència 340 p. 350-351 «Revista de teatres»

Article que torna a incidir en l'èxit que va tenir la representació de *Mar i cel* al Teatro Español de Madrid. També es fa referència a l'encertada actuació de Ricard Calvo, el qual feia el paper de *Saïd*.

Revista 275 (31/12/1891)

Referència 342 p. 370 «Crònica general»

Article en el qual s'explica que arran de l'èxit obtingut per part de Guimerà a la capital d'Espanya per la representació de *Mar i cel*, se'l va obsequiar amb un gran dinar.

⁵⁷ Jaume Pahissa Laporta va néixer a Barcelona l'any 1846 i va morir al mateix lloc l'any 1828. Va ser un dibuixant il·lustrador i també va ser paisatgista. Font: ENCICLOPÈDIA CATALANA. *Jaume Pahissa Laporta*.

L'article continua reflexionant sobre l'anomenat «regionalisme», vegem-ho amb les paraules textuais de l'autor de l'article, Enric Laporta.

Aquesta vegada almenys han trobat que Catalunya també sab fer alguna cosa bona, y tant ho deuen haver trobat, que no's cansan de dir que la gloria d'en Guimerà no es pas regional sino espanyola; axò sí, quan los catalans nos fem aplaudir, aquest honor se'l vol Espanya, perque es ben seu, y quan nos poden escatimar los elogis, s'aconsolan en dir pestes del nostre esperit provincial, que'n diuen ells.

Sobre aquesta transcripció, en podem extreure que Enric Laporta opina que els espanyols creuen que si els catalans aconsegueixen algun mèrit, aquest mèrit assoleix l'àmbit espanyol, mentre que quan els catalans fan algun «contramèrit» critiquen l'esperit segons ells «provincial» dels catalans.

Revista 275 (31/12/1891)

Referència 343 p. 382 «Revista de teatres»

Article en el qual s'anuncia l'èxit que *Mar i cel* de Guimerà va obtenir a Valladolid. També s'informa de la traducció que Enrique Gaspar estava duent a terme de l'obra *Judit de Welp*.

Revista 281 (31/03/1892)

Referència 347 p. 81-82 «Crònica general»

S'anuncia la constitució de l'Assemblea de la Unió Catalanista a Manresa. L'article fa referència a les «Bases de Manresa» o «Bases per a la Constitució Regional Catalana», que es varen discutir en assemblea entre el 25 i 27 de març de 1892. D'entre els que estaven a favor de l'aplicació d'aquestes bases, en destaquem Jacint Verdaguer i Àngel Guimerà.

Revista 281 (31/03/1892)

Referència 348 p. 95 «Espectacles»

Dins de l'apartat dedicat al Teatre Novetats, observem que es va estrenar el sàinet de Guimerà anomenat *La Baldirona*.

Revista 282 (15/04/1892)**Referència 349** p. 111 «Espectacles»

Dins de l'apartat dedicat al Teatre Novetats, veiem com es van representar les següents obres de Guimerà: *Rei i monjo* i *La boja*.

Revista 283 (30/04/1892)**Referència 350** p. 113-114 «Crònica general»

S'anuncia la publicació en paper de *La Baldirona* de Guimerà.

Revista 283 (30/04/1892)**Referència 351** p. 114-115 «Don Antoni Aulestia»

Article en el qual es fa referència a Antoni Aulèstia Pijoan⁵⁸. En l'article, es fa una biografia psicològica d'Aulèstia, i més endavant veiem com es fa referència al seu llibre en dos volums anomenat *La Història de Catalunya*, el qual es publicà per parts en la revista *Il·lustració Catalana*.

Revista 284 (15/05/1892)**Referència 353** p. 129-130 «Crònica general»

Es diu que l'obra de Guimerà *Judit de Welp* estrenada a Madrid no va agradar al públic madrileny. També va rebre crítiques de periodistes polítics d'allà. L'autor de l'article suposa que això és degut al discurs de caire catalanista que va fer a l'Assemblea catalanista de Manresa. És per aquest motiu que l'autor conclou dient que no s'han de tenir en compte les males crítiques dels periodistes polítics madrilenys.

Revista 285 (31/05/1892)**Referència 355** p. 145-146 «Crònica general»

S'informa que es va posar a la venda la tragèdia *L'ànima morta* de Guimerà.

Revista 285 (31/05/1892)**Referència 356** p. 158-159 «Espectacles»

Dins de l'apartat Teatre Novetats veiem com s'hi va estrenar l'obra *L'ànima morta* de Guimerà en tres actes.

⁵⁸ Antoni Aulèstia Pijoan va néixer a Reus l'any 1849 i va morir a Barcelona l'any 1908. Va ser escriptor i historiador. Va formar part de l'Associació Catalanista d'Excursions Científiques, ja que la natura de la pàtria catalana el fascinava. Font: ENCICLOPÈDIA CATALANA. *Antoni Aulèstia Pijoan*.

Revista 286 (15/06/1892)**Referència 357** p. 161-162 «Crònica general»

A l'article es fa referència a les vetllades dels dies 5 i 6 de juny de 1892 en motiu de la inauguració del propi edifici del Centre Català de Sabadell. D'aquestes vetllades en destaquem que es van llegir diversos poemes de Guimerà, entre d'altres autors.

Revista 286 (15/06/1892)**Referència 360** p. 175 «Llibres rebuts»

Article en el qual es recomana llegir la versió impresa de l'obra teatral *L'ànima morta* de Guimerà.

Revista 288 (15/07/1892)**Referència 361** p. 194-198 «Popularitats»

Article en el qual es fa referència a la poesia popular, entre d'altres, i també als autors que fan aquest tipus de poesia, que són Jacint Verdaguer, Àngel Guimerà i Riera i Bertran, entre d'altres.

Revista 288 (15/07/1892)**Referència 362** p. 203 i 205-206 «Teatre català»

Es fa referència a les obres representades al Teatre Novetats, com ara *La Baldirona* i *L'ànima morta*, ambdues obres de Guimerà. També es diu que Àngel Guimerà rebia 120 pessetes per cada representació de *La Baldirona* i 340 pessetes per cada representació de *L'ànima morta*.

Revista 288 (15/07/1892)**Referència 363** p. 203 i 205-206 (nota al peu de pàgina de l'article Teatre català)

Nota que relaciona l'article de Teatre català amb l'article Teatre català de la revista número 263.

Revista 290 (15/08/1892)**Referència 364** p. 239 «Espectacles»

Article que informa sobre l'estrena del monòleg de Guimerà anomenat «Per un petó».

Revista 293 (30/09/1892)**Referència 365** p. 287 «Espectacles»

Dins de l'apartat Teatre de Catalunya veiem que hi ha hagut la representació de *Mar i cel* de Guimerà.

Revista 295 (31/10/1892)**Referència 367** p. 319 «Espectacles»

S'anuncia l'estrena d'una paròdia de l'obra *L'ànima morta* titulada *La taberna del ninot*, a càrrec d'Enric Moragas.

Revista 301 (31/01/1893)**Referència 372** p. 20 (nota al capçal de pàgina que acompanya el poema «Es lo rey! Es lo rey!» de Guimerà)

La nota explica el motiu pel qual es publicà en aquest número de la revista el poema *Es lo rey! Es lo rey!* de Guimerà. Doncs bé, el motiu és el centenari de la mort del rei Lluís XVI de França⁵⁹.

Revista 301 (31/01/1893)**Referència 375** p. 31 «Nostres grabats»

Text que explica que els tres gravats que acompanyen el poema de Guimerà *Es lo rey! Es lo rey!* han estat fets per Antoni Fabrès Costa i Josep Lluís Pellicer Fenyé.

Revista 307 (30/04/1893)**Referència 377** p. 127 «Llibres rebuts»

Article que fa referència a la publicació de *Deu cançonetes* de Joan Gay. Es tracta de deu melodies inspirades en poemes de Verdaguer, Guimerà i Matheu entre d'altres.

Revista 309 (31/05/1893)**Referència 380** p. 159 «Espectacles»

Article en el qual s'anuncia l'estrena de *En pólvora* de Guimerà al «Teatre Novetats». Es tracta d'un drama de costums de fàbrica escrit en prosa. L'autor de l'article fa una crítica negativa als crítics, dient que quan Guimerà concebia les obres en vers, ho consideraven impropï i poc natural, ja que a la vida quotidiana ningú parla en vers, mentre que quan escrivia les obres en prosa, trobaven que no quedava tan bé.

⁵⁹ Lluís XVI va néixer a Versalles l'any 1754 i va morir a París l'any 1793. Font: ENCICLOPÈDIA CATALANA. *Lluís XVI de França*.

Aquesta reflexió ens dóna a entendre que l'autor de l'article es posiciona totalment a favor de Guimerà i a favor de la seva obra.

Revista 310 (15/06/1893)

Referència 381 p. 162 «Crònica general»

Es fa referència a l'Assemblea de la Unió Catalanista celebrada a Reus els dies 28 i 29 de maig de 1893. En aquesta reunió es va acordar posar a la pràctica les bases acordades a l'Assemblea celebrada a Manresa. Cal afegir que totes les conclusions que es van treure d'aquest aplec de diversos delegats de la Unió Catalanista (uns cent-vint), van ser aprovades per Guimerà, Gallissà i Coroleu, entre d'altres.

Revista 312 (15/07/1893)

Referència 383 p. 194 «Crònica general»

Article en el qual es fa referència a les obres acabades del monestir de Santa Maria de Ripoll. Es diu que la Unió Catalanista va decidir celebrar una sessió de propaganda – suposem que es va fer per tal de promocionar el monestir, en la qual hi van assistir diversos poetes i celebritats del moment, com ara Guimerà i Matheu, els quals van recitar unes paraules.

Revista 313 (31/07/1893)

Referència 385 p. 215 i 218-219 «Teatre català»

L'article dóna un llistat de les obres estrenades a la temporada 1892-1893 al Teatre Novetats. D'entre aquestes, en destaquem *En pólvora* de Guimerà.

Revista 316 (15/09/1893)

Referència 388 p. 258 «Crònica general»

Article sobre el primer certamen literari organitzat pel Centre Català de Vilafranca del Penedès. Es diu que Àngel Guimerà va pronunciar un discurs inaugural.

Revista 317 (30/09/1893)

Referència 389 p. 287 «Espectacles»

Es comenta que al Teatre Líric es va dur a terme una representació en honor a l'Association Littéraire et Artistique Internationale». Es van representar diversos actes de varies obres teatrals. Un dels actes que es va representar va ser el segon acte de *La boja* de Guimerà.

Revista 322 (15/02/1894)

Referència 393 p. 47 «Espectacles»

S'informa que en el Teatre Novetats s'estava preparant l'obra *Jesús de Nazaret* de Guimerà per ser representada.

Revista 323 (28/02/1894)

Referència 396 p. 63 «Espectacles»

Article que informa de la representació teatral *Mar i Cel* de Guimerà al Teatre Principal⁶⁰. També s'explica que l'estrena de *Jesús de Nazaret* de Guimerà al Teatre Novetats va ser un èxit, ja que l'autor de l'obra va ser capaç de fer recórrer el públic en un camí d'emocions al llarg de la representació.

⁶⁰ El Teatre de la Santa Creu, que va passar-se a dir Teatre Principal a partir de 1840, era una sala d'espectacles de Barcelona. Font: ENCICLOPÈDIA CATALANA. *Teatre de la Santa Creu*.